

ERFUSS 2021. : knjiga sažetaka

Edited book / Urednička knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2021**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:158:053645>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Education and Rehabilitation Sciences - Digital Repository](#)

KNJIGA SAŽETAKA /
BOOK OF ABSTRACTS

ERFUSS 2021.

4. Međunarodni kongres
studenta Edukacijsko-
rehabilitacijskog fakulteta/
The 4th International Student
Congress of the Faculty of Education
and Rehabilitation Sciences

Znanstveno-učilišni kampus Borongaj, Zagreb, Republika Hrvatska/
University Campus Borongaj, Zagreb, Republic of Croatia

23.4. — 25.4. 2021.

LOSPER

ERFUSS

KNJIGA SAŽETAKA / BOOK OF ABSTRACTS

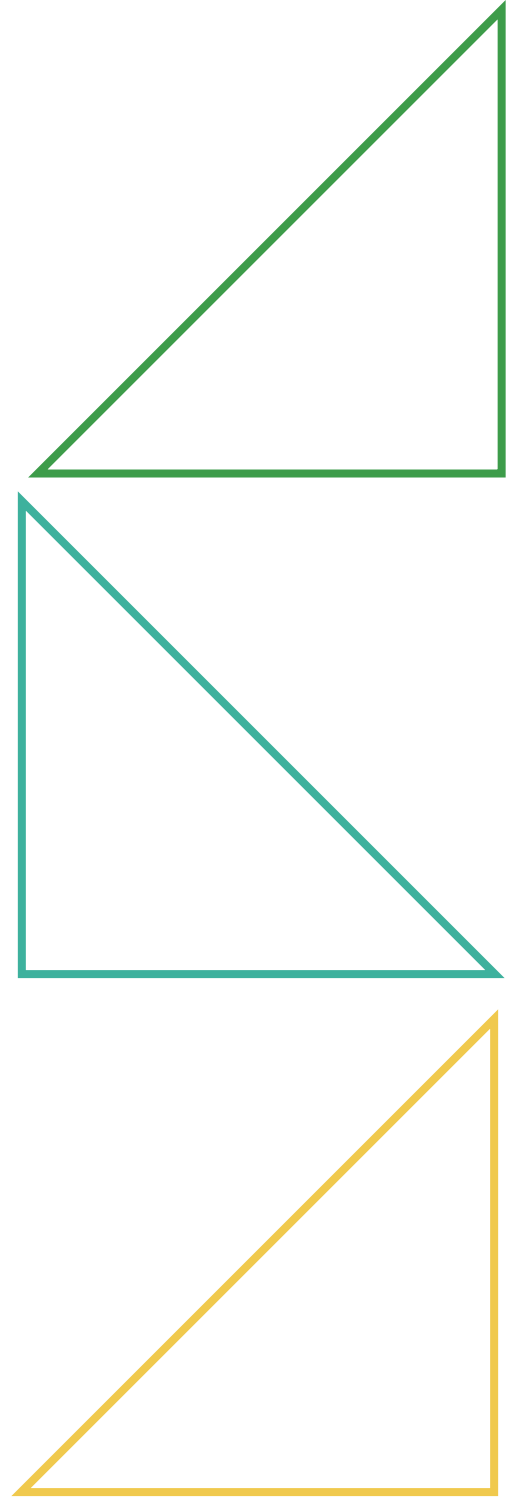
**4. Međunarodni kongres studenata
Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta /**
The 4th International Student Congress of the
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

23. 4. — 25. 4. 2021.

**Znanstveno-učilišni kampus Borongaj,
Zagreb, Republika Hrvatska /**
University Campus Borongaj, Zagreb,
Republic of Croatia

ERFUSS 2021. organiziran je zahvaljujući podršci Ureda Predsjednika Republike Hrvatske, gospodina Zorana Milanovića i pokroviteljstvu Grada Zagreba.

ERFUSS 2021 has been organized with the support of the Office of the President of the Republic of Croatia, Mr. Zoran Milanović and under the auspices of the City of Zagreb.

IZDAVAČ / PUBLISHER

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu/
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences at the University of Zagreb
ISBN 978-953-8321-04-7 (PDF)

ZA IZDAVAČA / FOR THE PUBLISHER

prof. dr. sc. Lelia Kiš-Glavaš

UREDнице / EDITORS

Lucija Ratković
Laura Marinović

LEKTURA NA HRVATSKOM JEZIKU / CROATIAN PROOFREADING

Anela Serdar Pašalić, prof.

LEKTURA NA ENGLLESKOM JEZIKU / ENGLISH PROOFREADING

Amneris Anna Diminić, prof.

GRAFIČKO OBLIKOVANJE I DIZAJN / GRAPHIC DESIGN

Lana Banek

RECENZENTI / REVIEWERS

izv.prof.dr.sc. Ivana Borić
doc.dr.sc. Damir Miholić
doc.dr.sc. Ana Bonetti
doc.dr.sc. Blaženka Brozović
doc.dr.sc. Gordana Hržica
izv.prof.dr.sc. Ante Bilić Prcić
doc.dr.sc. Sonja Alimović
prof.dr.sc. Tina Runjić
doc.dr.sc. Daniela Cvitković

Zagreb, 2021.

SADRŽAJ/ TABLE OF CONTENTS

- 5 **PREDGOVOR**
- 6 **PREFACE**
- 7 **PROGRAMSKI I ORGANIZACIJSKI ODBOR ERFUSS 2021./
PROGRAMME AND ORGANIZATION COMMITTEE**
- 8 **ZAHVALA SPONZORIMA/
ACKNOWLEDGEMENTS TO THE SPONSORS**
- 9 **PROGRAM**
- 12 **PROGRAM (ENG)**
- 15 **SAŽETCI / ABSTRACTS**
Plenarna izlaganja / Plenary presentations
- 23 **SAŽETCI / ABSTRACTS**
Studentska izlaganja / Student presentations
- 44 **POPIS IZLAGAČA /
LIST OF EXHIBITORS**

PREDGOVOR

U ime Programskog i Organizacijskog odbora ERFUSS-a 2021. čast nam je i zadovoljstvo predstaviti Knjigu sažetaka ERFUSS 2021. koja sadrži sažetke izlaganja plenarnih predavača i aktivnih sudionika predstavljenih na 4. Međunarodnom kongresu studenata Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu — ERFUSS 2021.

Međunarodni kongres studenata Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, „ERF u suradnji s...“, održan je u razdoblju od 23. travnja do 25. travnja 2021. godine pod pokroviteljstvom Grada Zagreba te sufinanciran sredstvima Projekta LOSPER, Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta i Studentskog centra u Zagrebu.

Cilj spomenutog Kongresa vidljiv je u njegovu nazivu „ERF u suradnji s...“ ili skraćeno ERFUSS koji upućuje na želju studenata za ostvarivanjem suradnje na interdisciplinarnoj i multi-disciplinarnoj razini. Kao i prethodnih godina, postavili smo iste ciljeve: razmjena znanja iz različitih srodnih i nesrodnih struka, poticanje timskog rada i osnaživanje motivacije za budući rad s osobama s poremećajima u komunikaciji, jeziku i govoru, osobama s invaliditetom i osobama s poremećajima u ponašanju.

Iako se Kongres od 2014. godine svake dvije godine tradicionalno održava na Znanstveno-učilišnom kampusu Borongaj, ovogodišnji je, s obzirom na situaciju s COVID-19, održan putem online platformi. Ipak, to nije spriječilo brojne sudionike da se prijave i prate ERFUSS 2021. iz cijele Hrvatske i zemalja regije – Bosne i Hercegovine, Srbije, Slovenije i Sjeverne Makedonije pa je tako ove godine zabilježen rekordan broj od 372 sudionika!

Program ERFUSS-a obuhvatio je 20 studentskih izlaganja, preglednih i istraživačkih radova koji su osim s ERF-a pristigli i s ostalih studija u Hrvatskoj i u inozemstvu, primjerice studija komunikologije, nutricionizma, dentalne medicine, fizike i dr. Održane su tri studentske radionice i šest plenarnih predavanja iz područja: logopedije, edukacijske rehabilitacije i socijalne pedagogije. Između izlaganja sudionici su imali prilike poslušati dvije inspirativne priče izvanrednih pojedinaca. Studenti su također imali prilike čuti predavanje „Usklađivanje studijskih programa logopedije, socijalne pedagogije i edukacijske rehabilitacije sa standardima zanimanja i kvalifikacija“ koje su održale članice radne skupine projekta LOSPER.

Stoga smo duboko uvjereni kako su svi sudionici ovog Kongresa uspjeli steći vrijedna iskustva, proširiti znanja i pronaći nadahnuća za budući rad kako u znanosti tako i u struci.

Za nas je ovaj Kongres jedno veliko i neprocjenjivo iskustvo, iako s pregrštom izazova tako i s trajnim osjećajem zadovoljstva i uspjeha!

Velika hvala svima koji su svojom nazočnošću i osebujnosti uveličali naše druženje!
Do sljedećeg ERFUSS-a,

Ema Malešević
Predsjednica Organizacijskog
odbora ERFUSS'21

Lucija Ratković
Urednica
Voditeljica tima Aktivni i pasivni

Laura Marinović
Urednica
Voditeljica tima Financije

PREFACE

On behalf of the Program and Organizing Committee ERFUSS'21, we are honoured and pleased to present the “Book of Abstracts ERFUSS'21”, which includes abstracts of presentations given by plenary speakers and active participants at the 4th International Student Congress of the Faculty of Education and Rehabilitation University of Zagreb — ERFUSS'21.

The International Student Congress of the Faculty of Education and Rehabilitation, “ERF in cooperation with...”, was held from April 23 – 25th, 2021. The congress was held under the auspices of the City of Zagreb and co-financed by the LOSPER Project, the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences and the Student Centre in Zagreb. The purpose of this Congress is precisely contained in its very name, “ERF in cooperation with...” or abbreviated ERFUSS, which indicates the desire of students to achieve cooperation at an interdisciplinary and multidisciplinary level. As in previous years, we adhered to the same principles; exchanging knowledge among various related and unrelated professions, encouraging teamwork and strengthening motivation for future work with individuals with communication, language and speech disorders, as well as with individuals with disabilities and behavioural disorders.

Although the Congress has, traditionally, since 2014, been held every two years at the University Campus Borongaj, this year, given the situation with COVID-19, it was held online. However, this did not prevent many participants from registering and following ERFUSS'21 from all over Croatia and other countries of the region; Bosnia and Herzegovina, Serbia, Slovenia and Northern Macedonia, and this year it reached a record number of 372 participants! The ERFUSS programme included 20 student presentations, consisting of review and research papers, which, in addition to ERF, represent other studies in Croatia and abroad, such as studies in communication, nutrition, dental medicine, physics, et al. Three student workshops and six plenary lectures were held in the field of speech therapy, educational rehabilitation and social pedagogy. Between presentations, participants had the opportunity to listen to two inspiring stories by extraordinary individuals. Students also had the opportunity to hear the lecture held by members of the working group of the LOSPER project: “Improving the Quality of Study Programs in Speech and Language Pathology, Social Pedagogy and Educational Rehabilitation to Meet Professional and Qualification Standards”.

We are deeply convinced that all participants of this Congress managed to gain valuable experiences, expand their knowledge and have become inspired for future work in their fields of science and profession. This Congress was an invaluable experience for us, despite all the numerous challenges, it has given us a strong sense of satisfaction and success after its completion.

Thank you all for participating!
Till the following ERFUSS,

Ema Malešević
President of the Organizing Committee

Lucija Ratković
Editor
Team Active and Passive coordinator

Laura Marinović
Editor
Team Finance coordinator

PROGRAMSKI I ORGANIZACIJSKI ODBOR ERFUSS 2021. / PROGRAMME AND ORGANIZATION COMMITTEE

PREDSJEDNICA / PRESIDENT

1. **Emma Malešević, 1.god.dipl. studija logopedije/**
1st year of graduate study in Speech Language Pathology

ČLANOVI ODBORA / BOARD MEMBERS

2. **Laura Marinović, 1.god.dipl. studija logopedije/**
1st year of graduate study in Speech Language Pathology
3. **Lucija Ratković, 1.god.dipl. studija logopedije/**
1st year of graduate study in Speech Language Pathology
4. **Matea Visković, 2.god.dipl. studija edukacijske rehabilitacije/**
2nd year of graduate study in Educational Rehabilitation
5. **Roberta Bajčić, 2.god.preddipl. studija socijalne pedagogije/**
2nd year of undergraduate study in Social Pedagogy
6. **Nina Bolonja, 1.god.dipl. studija edukacijske rehabilitacije/**
1st year of graduate study in Educational Rehabilitation
7. **Roberta Kršulja, 1.god.dipl. studija logopedije/**
1st year of graduate study in Speech Language Pathology
8. **Andrea Perić, 2.god.dipl. studija edukacijske rehabilitacije/**
2nd year of graduate study in Educational Rehabilitation
9. **Tamara Vlahović, 1.god.dipl. studija logopedije/**
1st year of graduate study in Speech Language Pathology
10. **Ana Posavčević, 2.god.dipl. studija socijalne pedagogije/**
2nd year of graduate study in Social Pedagogy
11. **Elizabeta Nemec, 1.god.dipl. studija socijalne pedagogije/**
1st year of graduate study in Social Pedagogy

- 1 **Prodekanica za znanost, prof.dr.sc. Sandra Bradarić-Jončić, predsjednica Organizacijskog odbora ERFUSS 2021., Ema Malešević i Dekanica Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, izv.prof.dr.sc. Snježana Sekušak Galešev / Vice, Assistant Dean for Science, Prof. Sandra Bradarić-Jončić, President of the Organizing Committee of ERFUSS'21, Ema Malešević and Dean of the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, Assoc. Prof. Snježana Sekušak Galešev**
- 2 **Organizacijski odbor ERFUSS 2021./**
The Organizing Committee ERFUSS 2021.
- 3 **ERFUSS 2021. koordiniran je sa Znanstveno-učilišnog kampusa Borongaj/**
ERFUSS'21 is coordinated from the University Campus Borongaj

ZAHVALA SPONZORIMA/

ACKNOWLEDGEMENTS TO THE SPONSORS

Školska knjiga

Naklada Slap

NESCAFÉ 3u1

Pia Mia

Modna katedra

Mozaik media d.o.o.

PROGRAM

23. travnja

PETAK

09 OTVARANJE KONGRESA

45 glazbena točka: Ružica Čović i Josip Grgantov

10 STANKA

45

11 PLENARNO IZLAGANJE

00 izv. prof. dr. sc. Jasmina Ivšac Pavliša i prof. dr. sc. Željka Car:
Rezultati i izazovi suradnje društvenih i tehničkih struka u području potpomognute komunikacije

12 STANKA

00

12 INSPIRATIVNA PRIČA

10 Dina Levačić

12 STANKA

40

12 PLENARNO IZLAGANJE

50 doc. dr. sc. Miranda Novak:
Pukotine – nova platforma za promociju pozitivnog razvoja i mentalnog zdravlja mladih

13 STANKA ZA RUČAK

50

15 STUDENTSKA IZLAGANJA (3)

20 Nikola Matijević, Marjana Stipić, Lota Matijević, Hrvoje Pezo,
Dinko Leović: Ankilosija

Ana Trogrlić, Ivana Bagarić: Terapija igrom

Ana Knežević, Jana Korlević, Mia Rajda, Katarina Užarević:
Kampanja "Zablistaj"

16 STANKA

20

16 PLENARNO IZLAGANJE

30 prof.dr.sc. Sandra Bradarić-Jončić, prof.dr.sc. Mirjana Lenček,
doc.dr.sc. Gabrijela Ratkajec Gašević i prof.dr.sc. Zrinjka
Stančić: Usklađivanje studijskih programa logopedije, socijalne
pedagogije i edukacijske rehabilitacije sa standardima zanimanja
i kvalifikacija

ZABAVNI PROGRAM ZAPOČINJE IZA

18:00 SATI (Projekcija filma „Lijepo mi je s tobom, znaš“ putem Vimeo linka)

24. travnja

SUBOTA

10 STUDENTSKA IZLAGANJA (3)

00 Martina Galić, Matea Zovko, Mihaela Đurenc: Ako ćeš ti, onda ću i ja — socijalna uloga imitacije u ranoj intervenciji

Dunja Nekić: Uloga i važnost medijske pismenosti u prevenciji rizičnog ponašanja mladih na internetu

Andrea Soldo, Anđelka Franjičić, Antea Bagarić, Azra Grizović, Iva-Ines Pavlović, Marina Papić i Marija-Zorka Vasilj: „Krijesnice”

11 STANKA

10

11 PLENARNO IZLAGANJE

30 Renata Fridrih, prof. defektolog-logoped, Romana Misir, prof. defektolog – logoped, prof. defektolog – opći smjer i Adrijana Hnojčik, mag. psych.: Interaktivna platforma i multidisciplinarni pristup u radu sa obučanim psima prema holističkom pristupu/AAI, AAT/ u cilju pružanja usluge neposrednog rada sa socijalno ranjivim korisnicima svih dobrih skupina.

12 STANKA

30

12 STUDENTSKA IZLAGANJA (3)

40 Marija Pervan: Poticanje razvojnih područja kod djece s poteškoćama u razvoju kroz pokuse iz fizike

Višnja Mrša Pamić, Paula Tomaš, Valentina Kasalo: Dvojezične zajednice s hrvatskim kao jednim od jezika izvan Hrvatske

Matea Rako, Ivona Grbavac: Socijalne priče – znanstveno utemeljena intervencija u radu s djecom s poremećajima iz spektra autizma

13 STANKA ZA RUČAK

40

15 STUDENTSKA IZLAGANJA (4)

10 Ivana Bilić, Iva Mudri: Trening ekscentričnog gledanja

Mario Dilberović: Logopedija i tehnologija – Transfer znanja i tehnologija

Mihaela Đurenc, Ines Horvat, Eva Maltar, Barbara Prekrtić, Sandra Ramljak, Dora Vincelj: Etnolingvistička vitalnost dvojezičnih zajednica unutar Republike Hrvatske

Paola Danjek: Analiza diskursa u kliničkim uvjetima

16 STANKA

30

16 PLENARNO IZLAGANJE

40 David McMurtry i Helena Cuculić: Potencijalne dobrobiti mindfulnessa u izazovnim vremenima i u multidisciplinarnim kontekstima

18 ZABAVNI PROGRAM

00 Kviz za sudionike kongresa putem Kahoot aplikacije

14 RADIONICE (DO 15:00)

20

Matijana Goluža, Marinela Obradović, Matea Šimić: Znam nešto dobro o tebi

25. travnja

NEDJELJA

09 PLENARNO IZLAGANJE

00 Maja Lang Morović, prof. rehabilitator: Promicanje zdravlja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

10 INSPIRATIVNA PRIČA

00 Ana Sršen

10 STUDENTSKA IZLAGANJA (2)

30 Ana Ožbolt, Petra Pinezić, Juraj Rastija, Martina Šarić, Petra Vukas, Josip Vukoja: Vokalni zamor kod profesora tjelesnog odgoja i trenera

Karolina Đenadija, Nina Lovrić, Iva Dizdar, Tea Mađor, Marija Akmađić, Matea Luburić, Silvija Nekić, Ivana Roso, Nives Mrkonjić: Predstavljanje studentske skupine REHOOV

11 STANKA

10

11 PLENARNO IZLAGANJE

30 dr. sc. Ana Matić: Razvojni jezični poremećaj: spoznaje u znanosti, izazovi u praksi

12 STANKA

30

12 STUDENTSKA IZLAGANJA (3)

40 Dorotea Jelovica: Multimodalni tretman djece s ADHD-om

Sara Miličević: Vizuelna sredstva u toaletnom treningu dece sa smetnjama u razvoju

Mia Feratović, Josipa Gašparić, Paula Tepuš:
„Lolin p-prvi dan škole“

13 STANKA ZA RUČAK

40

15 STUDENTSKA IZLAGANJA (3)

10 Matea Luburić, Nives Mrkonjić: Profesionalna rehabilitacija osoba s reumatskim bolestima

Andrea Adašević, Matea Frklič, Mateja Ilinović, Marija Jozipović, Valentina Rosković: Fonološka svjesnost djece školskih obveznika

Dario Horki: Poremećaji iz autističnog spektra i prehrana

16 ZATVARANJE I ZABAVNI PROGRAM

30 glazbena točka: Vedran Ljubenko

10 RADIONICA (DO 11:30)

30 Jana Korlević, Ana Knežević, Mia Rajda, Katarina Užarević: Timska suradnja – Zablistaj

14 RADIONICA (DO 15:40)

10 Udruga studenata logopedije „Logomotiva“:
Kad razumijem, prihvaćam!

PROGRAM

April 23rd
FRIDAY

09 OPENING OF THE CONGRESS

45 musical performance: Ružica Čović and Josip Grgantov

10 PAUSE

45

11 PLENARY LECTURE

00 Jasmina Ivšac Pavliša, associate professor and Željka Car, full professor: "Outcomes and Challenges of Collaboration between Social and Technical Professions in the Field of AAC"

12 PAUSE

00

12 AN INSPIRING STORY

10 Dina Levačić

12 PAUSE

40

12 PLENARY LECTURE:

50 Miranda Novak, assistant professor: "Pukotine – A New Platform for Promoting Positive Development and Mental Health of Young People"

13 LUNCH BREAK

50

15 STUDENT PRESENTATIONS (3)

20 Nikola Matijević, Marjana Stipić, Lota Matijević, Hrvoje Pezo, Dinko Leović: "Ankiloglossia"

Ana Trogrlić, Ivana Bagarić: "Play Therapy"

Ana Knežević, Jana Korlević, Mia Rajda, Katarina Užarević:
Campaign „Zablistaj“ ("Shine up!")

16 PAUSE

20

16 PLENARY LECTURE

30 Sandra Bradarić-Jončić, full professor, Mirjana Lenček, full professor, Gabrijela Ratkajec Gašević, assistant professor and Zrinjka Stančić, full professor: "Improving the Quality of Study Programs in Speech and Language Pathology, Social Pedagogy and Educational Rehabilitation to Meet Occupational and Qualification Standards"

**ENTERTAINMENT PROGRAM STARTS
AFTER 18H** (Movie projection: "Lijepo
mi je s tobom, znaš" on Vimeo link)

April 24th

SATURDAY

10 STUDENT PRESENTATIONS (3)

00

Martina Galić, Matea Zovko, Mihaela Đurenc: “If you do it, I’ll do it – The Social Role of Imitation in Early Intervention”

Dunja Nekić: “The Role and Importance of Media Literacy in the Prevention of Risky Behavior of Young People on the Internet”

Andrea Soldo, Anđelka Franjičić, Antea Bagarić, Azra Grizović, Iva-Ines Pavlović, Marina Papić i Marija-Zorka Vasilj: The Book “Krijesnice“

11 PAUSE

10

11 PLENARY LECTURE

30

Renata Fridrih, prof. defectologist, speech language pathologist, Romana Misir, prof.defectologist, speech language pathologist and Adrijana Hnojčik, mag. psych.: “The Interactive Platform and Multidisciplinary approach in Working with Trained Dogs, according to the Holistic Approach / АА1, ААТ /, Aimed at Providing Direct Services for Socially Vulnerable Users of all Age Groups”

12 PAUSE

30

12 STUDENT PRESENTATIONS (3)

40

Marija Pervan: “Stimulating Areas of Development in Children with Disabilities Using Physics Experiments”

Višnja Mrša Pamić, Paula Tomaš, Valentina Kasalo: “Croatian Bilingual Communities outside Croatia”

Matea Rako, Ivona Grbavac: “Social stories — Evidence–based Intervention in Working with Children with Autism Spectrum Disorders”

13 LUNCH BREAK

40

15 STUDENT PRESENTATIONS (4)

10

Ivana Bilić, Iva Mudri: “Eccentric Viewing Training”

Mario Dilberović: “Speech Language Pathology and Technology – Knowledge and Technology Transfer”

Mihaela Đurenc, Ines Horvat, Eva Maltar, Barbara Prekratić, Sandra Ramljak, Dora Vincelj: “Ethnolinguistic Vitality of Bilingual Communities in Croatia”

Paola Danjek: “Discourse Analysis in a Clinical Setting”

16 PAUSE

30

16 PLENARY LECTURE

40

David McMurtry and Helena Cuculić: “The Potential Benefits of Mindfulness in Challenging Times and in Multi–Disciplinary Contexts”

18 ENTERTAINMENT PROGRAM

00

Quiz on Kahoot app for participants

14 WORKSHOPS (UNTIL 15:00)

20

Matijana Goluža, Marinela Obradović, Matea Šimić: “I Know Something Good About You”

April 25th

SUNDAY

09 PLENARY LECTURE:

- 00 Maja Lang Morović, prof. rehabilitator: “Promoting the Health of Children with Developmental Disabilities and Individuals with Disabilities”

10 AN INSPIRING STORY

- 00 Ana Sršen

10 STUDENT PRESENTATIONS (2)

- 30 Ana Ožbolt, Petra Pinezić, Juraj Rastija, Martina Šarić, Petra Vukas, Josip Vukoja: “Vocal Fatigue in Physical Education Teachers and Personal Trainers”

Karolina Đenadija, Nina Lovrić, Iva Dizdar, Tea Mađor, Marija Akmadžić, Matea Luburić, Silvija Nekić, Ivana Roso, Nives Mrkonjić: The members of the student group REHOOV (Rehabilitation of Individuals with Visual Impairment) introduce themselves to the congress participants

11 PAUSE

10

11 PLENARY LECTURE

- 30 Ana Matic, PhD: “Developmental Language disorders: Scientific Insights, Practical Challenges”

12 PAUSE

30

12 STUDENT PRESENTATIONS (3)

- 40 Dorotea Jelovica: “Multimodal Treatment of Children with ADHD”

Sara Milićević: “Visual Aids in Toilet Training for Children with Disabilities”

Mia Feratović, Josipa Gašparić, Paula Tepuš: Picture Book: “Lola’s F-first Day of School”

13 LUNCH BREAK

40

15 STUDENT PRESENTATIONS (3)

- 10 Matea Luburić, Nives Mrkonjić: Professional Rehabilitation of People with Rheumatic Diseases

Andrea Adašević, Matea Frklič, Mateja Ilinović, Marija Jozipović, Valentina Rosković: “Phonological Awareness of Children Enrolling in Primary School”

Dario Horki: “Autism Spectrum Disorders and Nutrition”

16 CLOSING OF THE CONGRESS AND ENTERTAINMENT PROGRAM

- 30 musical performance: Vedran Ljubenko

10 RADIONICA (UNTIL 11:30)

- 30 Jana Korlević, Ana Knežević, Mia Rajda, Katarina Užarević: Teamwork – Zablistaj (Shine up!)

14 RADIONICA (UNTIL 15:40)

- 10 Student Speech Language Pathology Association “Logomotiva”: “Understanding: The First Step to Acceptance”

SAŽETCI/ ABSTRACTS

PLENARNA IZLAGANJA
PLENARY PRESENTATIONS

Rezultati i izazovi suradnje društvenih i tehničkih struka u području potpomognute komunikacije

izv. prof. dr. sc. Jasmina Ivšac Pavliša
i prof. dr. sc. Željka Car*

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

*Sveučilište u Zagrebu,
Fakultet elektrotehnike i računarstva
KONTAKT: jasminda.ivsac.pavlisaa@erf.unizg.hr,
zeljka.car@fer.hr

Brzorastuće područje informacijske i komunikacijske tehnologije kao i njezina dostupnost omogućili su prodor pametnih telefona i/ili tableta u domove djece predškolske i školske dobi. Danas djeca od rane dobi odrastaju u višemedijskom okruženju te vrlo rano svladaju osnovne funkcionalnosti na različitim uređajima igrajući igre. Tim znanstvenika i stručnjaka koji djeluju u okviru Kompetencijske mreže ICT-AAC je prije desetak godina prepoznao nedovoljnu zastupljenost softverskih rješenja na hrvatskome jeziku te pokrenuo brojne istraživačke aktivnosti (Rašan i sur., 2019). Najveći broj softverskih rješenja nastao je u okviru projekta „Kompetencijska mreža zasnovana na informacijsko-komunikacijskim tehnologijama za inovativne usluge namijenjene osobama sa složenim komunikacijskim potrebama“ (ICT-AAC projekt) na kojem su svoje snage udružile četiri sastavnice Sveučilišta u Zagrebu. Multidisciplinarni pristup, od samoga početka, predstavlja izazov jer spaja znanstvenike koji koriste specifičnu stručnu terminologiju te promatraju razvoj softverskih rješenja iz različitih perspektiva. Zahvaljujući Kompetencijskoj mreži ICT-AAC do danas je razvijeno preko 50 aplikacija za pokretne uređaje s operacijskim sustavima Android i iOS te za popularne internetske preglednike. Aplikacije su dostupne besplatno na internetskim trgovinama Google Play i App Store te online na ICT-AAC web-sjedištu. U izlaganju će biti predstavljene postojeće kategorije ICT-AAC aplikacije kao i njihove funkcionalnosti s naglaskom na one koje su namijenjene za poticanje komunikacijskog razvoja (Komunikator, Komunikator+, e-Galerija, Ponašalica) kao i njihove funkcionalnosti. Ujedno će biti predstavljena aplikacija Cboard koja omogućuje prikaz komunikacijskih ploča, a i ste mogu sadržavati neograničen broj simbola i mapa sa simbolima. Aplikacija Cboard nastala je u okviru projekta „Komunikacija za svako dijete: Primjena tehnologije 21. stoljeća za promociju komunikacije, obrazovanja i socijalnog uključivanja djece rane dobi s teškoćama u razvoju“ čiju je provedbu omogućio Ured Unicef-a za Hrvatsku. Osim upoznavanja s aplikacijama, bit će predstavljeni i projektni okviri multidisciplinarnе suradnje koja je danas sve više prisutna u većini poslovnih područja kao i adresiranje njezine prednosti uključujući i izazove u području razvoja rješenja za potpomognutu komunikaciju.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** informacijska i komunikacijska tehnologija, multidisciplinarna suradnja, potpomognuta komunikacija

Outcomes and Challenges of Collaboration between Social and Technical Professions in the Field of AAC

Jasmina Ivšac Pavliša, associate professor
and Željka Car, full professor *

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

*University of Zagreb,
Faculty of Electrical Engineering and Computing
CONTACT: jasminda.ivsac.pavlisaa@erf.unizg.hr,
zeljka.car@fer.hr

The rapidly growing field of information and communication technology and its availability have enabled the admission of smartphones and / or tablets into the homes of preschool and school-aged children. Children nowadays are growing up in multimedia environments from a young age and through play gain the ability to master basic functions on various devices at a very early age. Ten years ago, a team of researchers and experts working within the ICT-AAC Competence Network recognized the lacking amount of software solutions in the Croatian language and initiated numerous research activities (Rašan et al., 2019). The largest number of software solutions was created within the project “Competence network based on information and communication technologies for innovative services for people with complex communication needs (ICT-AAC project), which brought together four faculties of the University of Zagreb. The multidisciplinary approach has been challenging from the very beginning because it brings together researchers who use specific terminology and look at the development of software solutions from different perspectives. Thanks to the ICT-AAC Competence Network, to this day more than 50 applications have been developed for mobile devices with Android and iOS operating systems and for popular web browsers. The applications are free and available at the online stores Google Play and App Store and at the ICT-AAC website. The presentation will introduce the existing categories of ICT-AAC applications and their functionalities, focusing on those designed to promote the development of communication (Communicator, Communicator +, e-Gallery, Behavior) and their functionalities. At the same time, the Cboard application will be presented, an application allowing the display of communication boards that can contain an unlimited number of symbols and folders with symbols. The Cboard application was created within the framework of the project “Communication for every child: the usage of 21st century technology to promote communication, education and social inclusion of young children with disabilities. Its implementation was made possible by the UNICEF Office Croatia. In addition to introducing the applications, the project framework of multidisciplinary collaboration will be presented, which is increasingly spreading in most business areas. Its advantages and challenges in the field of developing solutions for AAC will also be addressed.

▲ **KEYWORDS:** information and communication technology, multidisciplinary cooperation, AAC

Pukotine — nova platforma za promociju pozitivnog razvoja i mentalnog zdravlja mladih

doc. dr. sc. Miranda Novak

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

KONTAKT: miranda.novak@erf.unizg.hr

Pukotine — A New Platform for Promoting Positive Development and Mental Health of Young People

Miranda Novak, assistant professor

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

CONTACT: miranda.novak@erf.unizg.hr

Adolescencija je ključno životno razdoblje kada mladi moraju istraživati na svom putovanju ka odgovornoj odraslosti, noseći se s preplavljujućim iskustvima i osjećajima nesigurnosti dok istovremeno ovladavaju novim kompetencijama koje će ih pratiti tijekom cijelog života. U području promocije mentalnog zdravlja te programa za mlade sve je više dokaza da je online pristup učinkovit, ima mogućnost širokog obuhvata populacije, a štedi brojne ljudske i materijalne resurse. Svrha internet intervencija nije zamjena ljudskog i osobnog kontakta već nadopuna postojećih i povećanje kvalitete. Projekt „Pukotine“ ostvaren je kroz suradnju laboratorija za prevenciju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, umjetničkog kolektiva BoliMe te FamilyLab Hrvatska, uz podršku Unicefa i Uniqa osiguranja. Ideja je utemeljena na teorijskom okviru pozitivnog razvoja mladih koji je usmjeren na mlade snage, njihove kompetencije i pozitivne ishode. Isti su mogući kada mladi tijekom odrastanja imaju iskustva bivanja s podržavajućim odraslima i zajednicama. Cilj online platforme Pukotine.hr je biti prostor podrške mladima u svim koracima koje prate odrastanje. Okupljeni tim otvara prostor onim temama koje okupiraju mlade, ali i starije generacije. Kroz generiranje tematski bliskog sadržaja od strane stručnjaka i mladih, PUKOTINE postaju prostor u kojem se mladi osjećaju sigurnije i zaštićenije, identificirajući se tako i međusobno. Sadržaje i aktivnosti osmišljava grupa znanstvenika, psihoterapeuta i kreativaca kroz znanstveno-utemeljeni pristup i aktivnu participaciju mladih. Kako bi teme koje mlade zanimaju, tište ih i inspiriraju bile obrađene na mladima atraktivan način, koriste se zanimljivi vizuali, društvene mreže i kvalitetan video materijal. Tijekom izlaganja bit će predstavljeni rezultati istraživanja na kojima se temelji platforma, rezultati procesne evaluacije platforme, tip sadržaja te daljnji planovi za razvoj platforme.

Adolescence is a key developmental period when young people really have to explore on their journey to a responsible adulthood, dealing with many overwhelming experiences and feelings of insecurity, while mastering new competences that will be the basis for their future life and own self. In the field of mental health promotion and youth programs, there is growing evidence that online interventions are effective, have the potential to reach a wide population, and save many human and material resources. The purpose of internet interventions is not to replace human and personal contact, but to supplement existing services and to increase the quality of standard practice. The “Pukotine, digital hub project” is a collaborative project of the Laboratory for Prevention of the Faculty of Education and Rehabilitation, the artist collective “BoliMe” and the “FamilyLab Croatia” organization, with the support of Unicef Office Croatia and the Uniqa insurance group. The original project idea is based on the theoretical framework of positive youth development, focused on youth strengths, their competences and the positive outcomes that are possible when young people experience support from caring adults and communities while growing up. The goal of the online platform Pukotine.hr is to create a space for supporting young people in all phases of their growing up period. The gathered team opens a platform for communication about topics that not only trouble the youth, but are also interesting to older generations. Through the work of the team of professionals and young individuals, who create topics familiar to the youth, PUKOTINE has become a platform where young people feel safe, more protected and are able to identify themselves. The content and activities on the platform, designed by a group of scientists, psychotherapists and artists, apply a science-based approach and require active participation of young people. In order to raise topics and questions that interest, trouble and inspire the youth, the involved themes are processed in an attractive manner, accompanied by interesting visuals, social network activities and quality videos. The presentation will reveal the results of the platform research and the results of the platform process evaluation. Also, the type of content and further plans for the development of the platform will be presented.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *promocija mentalnog zdravlja, promocija pozitivnog razvoja, mladi, pozitivan razvoj mladih, digitalne intervencije*

▲ **KEYWORDS:** *mental health promotion, promotion of positive development, youth, positive youth development, digital interventions*

Usklađivanje studijskih programa logopedije, socijalne pedagogije i edukacijske rehabilitacije sa standardima zanimanja i kvalifikacija

prof.dr.sc. Sandra Bradarić-Jončić, prof.dr.sc. Mirjana Lenček, doc. dr.sc. Gabrijela Ratkajec Gašević, i prof.dr.sc. Zrinjka Stančić

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

KONTAKT: sandra.bradaric-joncic@erf.unizg.hr

Od 22. ožujka 2019. godine na ERF-u se provodi trogodišnji projekt pod nazivom — Unaprjeđenje kvalitete studija logopedije, socijalne pedagogije i edukacijske rehabilitacije ERF-LOSPER, a u okviru poziva Provedba hrvatskog kvalifikacijskog okvira na razini visokog obrazovanja, Operativnog programa Razvoj ljudskih potencijala 2014.–2020. Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda (ESF). Nositelj projekta je Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu koji projektne aktivnosti realizira sa svojim partnerima – strukovnim udrugama: Hrvatskim logopedskim društvom (HLD), Savezom edukacijskih rehabilitatora Hrvatske (SERH), Hrvatskom udrugom socijalnih pedagoga (HUSP), Hrvatskom komorom edukacijskih rehabilitatora (HKER) te Šumarskim fakultetom.

Ciljevi projekta ERF-LOSPER su:

- 1) unaprijediti studijske programe logopedije, socijalne pedagogije i edukacijske rehabilitacije putem njihova usklađivanja sa standardima zanimanja logopeda, socijalnog pedagoga i edukacijskog rehabilitatora te standardima kvalifikacija za ta zanimanja, izrađenih u suradnji s predstavnicima poslodavaca, alumna i četiriju strukovnih udruga – partnera u projektu;
- 2) unaprijediti nastavnu djelatnost na ERF-u i partnerskoj instituciji Šumarskom fakultetu, jačanjem kompetencija nastavnika i studenata;
- 3) unaprijediti sustav kvalitete na ERF-u u suradnji sa stručnjacima sa Šumarskog fakulteta.

U izlaganju će biti pojašnjen pojam Hrvatskog kvalifikacijskog okvira te prikazan rad na izradi standarda zanimanja logopeda, socijalnog pedagoga i edukacijskog rehabilitatora kao i standarda kvalifikacija za spomenuta zanimanja, na kojima će se temeljiti izrada novih integriranih studijskih programa logopedije, socijalne pedagogije i edukacijske rehabilitacije.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** kvaliteta, standardi kvalifikacija, logopedija, edukacijska rehabilitacija, socijalna pedagogija

Improving the Quality of Study Programmes in Speech and Language Pathology, Social Pedagogy and Educational Rehabilitation to Meet Occupational and Qualification Standards

Sandra Bradarić-Jončić, full professor, Mirjana Lenček, Gabrijela Ratkajec Gašević, assistant professor and Zrinjka Stančić, full professor

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

CONTACT: sandra.bradaric-joncic@erf.unizg.hr

Since March 2019, the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, together with its partners – The National Professional Associations of Speech and Language Pathologists (HLD), social pedagogues (HSP) and educational rehabilitators (SERH and HKER), and with the partner institution – the Faculty of Forestry, University of Zagreb, has been conducting the project ERF-LOSPER: “Improving the Quality of Study Programs in Speech and Language Pathology, Social Pedagogy and Educational Rehabilitation”, co-financed by the European Social Fund.

The aims of the project are:

- 1) to improve the study programs in speech and language pathology, social pedagogy and educational rehabilitation at the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences (University of Zagreb). This may be realized by adjusting the study programs to the occupational and qualification standards of speech pathologists, social pedagogues and educational rehabilitators. These standards will be designed in this project in collaboration with ERF alumni and their employers, the members of national associations of speech and language pathologists, social pedagogues and educational rehabilitators, as well as with ERF students;
- 2) to improve the teaching practices at the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences and at the partner institution, The Faculty of Forestry, by improving teacher and student competences.
- 3) to improve the quality assurance system at the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, in collaboration with experts from the Faculty of Forestry (University of Zagreb), recognized for its excellence in the field of quality assurance in higher education.

In this presentation the concept of the Croatian Qualification Framework will be elaborated. In addition to this, the procedures and activities involved in designing new occupational and qualification standards for the new study programs in speech and language pathology, social pedagogy and educational rehabilitation will also be presented.

▲ **KEYWORDS:** quality, qualification standards, speech pathology, educational rehabilitation, social pedagogy

Interaktivna platforma i multidisciplinarni pristup u radu s obučanim psima prema holističkom pristupu /AAI, AAT /u cilju pružanja usluge neposrednog rada sa socijalno ranjivim korisnicima svih dobnih skupina

Renata Fridrih*, prof. defektolog-logoped, Romana Misir, prof. defektolog-logoped, prof. defektolog-opći smjer i Adrijana Hnojčik, mag. psych.

Centar za socijalnu skrb Bjelovar — Obiteljski centar, *Društvo „Naša djeca“, Sisak

KONTAKT: drustvonasadjeca.sisak@gmail.com

Slijedom različitih metoda u radu i načina obuke pasa posljednjih tridesetak godina u Hrvatskoj i svijetu sve se više progovara o intervencijama i/ili terapijama potpomognutima psima (AAT, AAI). U svakom od navedenih postupaka naglasak je na potencijalnoj koristi aktivnog uključivanja pasa uz osobe različitih dobnih skupina. Od 2012. godine nevladina udruga Društvo Naša djeca – Sisak aktivno provodi inovativan projekt neposrednog rada obučanih pasa i vodiča prema holističkom pristupu (AAI, AAT) u radu s vulnerabilnom skupinom korisnika uz partnerstvo s ustanovama u sustavu zdravlja, odgoja i obrazovanja kao i priprema za pravosuđe aktivno u radu s vulnerabilnom skupinom korisnika. Potreba multidisciplinarnog pristupa za dobrobit pacijenata/korisnika ostvarila je neraskidivu sinergiju čovjeka i psa na više razina. Inovativna metoda i rezultati dosadašnjih istraživanja u ovom području ukazuju na olakšano dostizanje ciljeva pri uspostavljanju kontakta i odnosa povjerenja između korisnika/pacijenta i stručnjaka. Isto pruža sigurnost u nekom od mogućih okruženja, ohrabruje komunikaciju o neugodnim osjećajima te povećava samopouzdanje i empatiju kod korisnika/pacijenta. Istodobno, smanjuje stres, tjeskobu, osjećaj usamljenosti; smanjuje razinu tjelesne boli korisnika/pacijenta.

U plenarnom predavanju biti će prikazana perspektiva svakodnevnog rada stručnjaka – obučenog vodiča psa s djecom, a detaljnije će biti predstavljen rad obučanih pasa prema holističkom pristupu /AAI, AAT/ s naglaskom na važnost multidisciplinarnog pristupa i uključivanje različitih pomagačkih zvanja za dobrobit korisnika/pacijenta, a sve u cilju zaštite mentalnog i fizičkog zdravlja uz izazove u radu s kojima se stručnjaci različitih profila svakodnevno susreću.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** multidisciplinarnost, mentalno zdravlje, socijalno ranjiva skupina, obučeni psi, holistički pristup, AAI, AAT

The Interactive Platform and Multidisciplinary Approach in Working with Trained Dogs, According to the Holistic Approach /AAI, AAT /, Aimed at Providing Direct Services for Socially Vulnerable Users of all Age Groups

Renata Fridrih*, prof. defectologist, speech language pathologist, Romana Misir, prof. defectologist, speech language pathologist and Adrijana Hnojčik, mag. psych.

The Bjelovar Social Welfare Center — Family Center, Association „Naša djeca“ Sisak*

CONTACT: drustvonasadjeca.sisak@gmail.com

As a result of the various and numerous dog training and working methods available in the last 30 years, there has been an increasing amount of discussions about dog assisted therapy and interventions and/or therapies assisted by dogs (AAT, AAI) in Croatia and worldwide. In each of the listed procedures, the highlight is on the potential benefit of active inclusion of dogs assisting people of different age groups. Since 2012, the “NGO Društvo naša djeca – Sisak” has been actively implementing an innovative project based on direct work with trained dogs and their guides. This project has been conducted using the holistic approach (AAI, AAT) in working with members of vulnerable social groups and in partnership with health care and education institutions, also serving as training for future collaboration between legal institutions and members of vulnerable social groups. The need for a multidisciplinary approach for the patient’s/user’s well – being has achieved an unbreakable synergy between man and dog on multiple levels. The innovative method and results of research conducted in this field by now indicate the effortless manner in which goals are achieved when establishing first contact and the relationship of trust between users/patients and experts. It also provides a sense of safety in the given environment, encouraging communication about unpleasant feelings and increasing self confidence and empathy in users/patients. Simultaneously, the feelings of stress, anxiety, loneliness and the level of physical pain in users/patients are reduced. The plenary lecture will present the daily work of a trained dog guide with children. Moreover, the work of trained dogs (based on the holistic approach AAI / AAT) will be presented in detail, with emphasis on the importance of multidisciplinary approach and the inclusion of various social welfare professions in order to promote the users’/ patients’ well-being. Its aim is also to protect the mental and physical health of experts of different profiles while dealing with different demands in their everyday work.

▲ **KEYWORDS:** multidisciplinarity, mental health, vulnerable social group, trained dogs, holistic approach, AAI, AAT

Potencijalne dobrobiti mindfulnessa u izazovnim vremenima i u multidisciplinarnim kontekstima

Dr. David McMurtry i Helena Cuculić, mag.art.

Udruga Mindfulness Hrvatska

KONTAKT: david@mindfulness-hrvatska.hr

The Potential Benefits Of Mindfulness In Challenging Times And In Multi-Disciplinary Contexts

Dr. David McMurtry and Helena Cuculić, mag.art.

Association Mindfulness Croatia

CONTACT: david@mindfulness-hrvatska.hr

U hrvatskom jeziku pojam mindfulness preveden je kao: pomnost, usredotočena svjesnost, svjesna pažnja, sveobuhvatnost, sveprisutnost i puna svjesnost. Uz pojedinačne i osobne izazove, trenutno se suočavamo s nekoliko kolektivnih izazova nastalih kao rezultat pandemije virusa korone, a također za nas ovdje u Hrvatskoj, nedavnih potresa. Meditacija sekularnog mindfulnessa, s naglaskom na suosjećanje prema sebi i drugima, podučava se i vježba na međunarodnom nivou, u rasponu društvenog i profesionalnog konteksta – zdravstva, obrazovanja, socijalnog rada i poslovanja. Ova diskurzivna prezentacija ukratko istražuje što je mindfulness, razvoj svjetovnog mindfulnessa i potencijalne dobrobiti mindfulnessa praksi u različitim profesionalnim kontekstima, pogotovo tijekom ovih izazovnih vremena. Uz pozivanje na objavljene izvore, izlagači će se oslanjati na nedavna iskustva udruge Mindfulness Hrvatska u Zagrebu te podučavanja mindfulnessa više od 200 sudionika tečaja, edukacija i događanja tijekom posljednjih 5 godina. Sudionici će tijekom prezentacije biti pozvani da iskuse vježbu mindfulnessa. Praksa mindfulness meditacije može biti od velike koristi stručnjacima i korisnicima u nizu profesionalnih i društvenih okruženja. Te dobrobiti uključuju povećanu djelotvornost, uvid u individualne navike i obrasce ponašanja, poboljšano tjelesno i mentalno zdravlje te opću dobrobit. Kroz vježbe, mindfulness nudi praktične alate koji su mnogima dragocjeni resursi samopomoći. Te dobrobiti uključuju: trening, predanost redovnoj praksi i spremnost ka otvorenom istraživanju i razvijanju naših odgovora na proživljeno iskustvo.

In the Croatian language, the term mindfulness is currently translated as mindfulness, focused awareness, conscious attention, comprehensiveness, omnipresence and full awareness. In addition to individual and personal challenges, we currently are experiencing several collective challenges as a result of the coronavirus pandemic and also, for us here in Croatia, the recent earthquakes. Secular mindfulness meditation, with a focus upon compassion for self and others, is being taught and practiced internationally, in a range of social and professional contexts – health care, education, social work and business. This discursive presentation briefly explores what mindfulness is, the development of secular mindfulness, and the potential benefits of practicing mindfulness in different professional contexts, particularly during these challenging times. As well as referring to published sources, the presenters will draw upon the recent experiences of the association “Mindfulness Hrvatska” in Zagreb and upon the teaching of mindfulness techniques to more than 200 participants during courses, lectures and events over the last 5 years. During the presentation participants will be invited to experience practicing mindfulness. The practice of mindfulness meditation can be of significant benefit to staff and clients in a range of professional and social contexts. These benefits include enhanced effectiveness and efficiency, insight into individual habits and patterns of behaviour, and improved physical and mental health and well-being. Through practice, mindfulness offers practical tools that are, for many, valuable self-help resources. These benefits involve training, a commitment to regular practice, and a willingness to openly explore and develop our responses to our life experiences.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *mindfulness, meditacija, samopomoć*

▲ **KEYWORDS:** *mindfulness, meditation, self-help*

Promicanje zdravlja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Maja Lang Morović, prof. rehabilitator

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

KONTAKT: maja.lang-morovic@hzjz.hr

Promoting the Health of Children with Developmental Disabilities and Individuals with Disabilities

Maja Lang Morović, prof. rehabilitator

Croatian Institute for Public Health

CONTACT: maja.lang-morovic@hzjz.hr

Promicanje zdravlja održava se u smislu kako bi ljudi što uspješnije preuzeli kontrolu nad svojim zdravljem i isto što je moguće duže očuvali. Djeca s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, uz nazočnost vlastitih primarnih teškoća, imaju i povećan rizik za razvoj sekundarnih zdravstvenih poteškoća. Kako bismo to prevenirali te u najvećoj mogućoj mjeri očuvali tjelesno i mentalno zdravlje kao i njihovu socijalnu uključenost, promicanje zdravlja u djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom od neprocjenjive je važnosti. Aktivnosti promicanja zdravlja uključuju: edukaciju, odnosno osnaživanje zdravstvene pismenosti, dobro upravljanje, odnosno jačanje politika kojima će biti osigurana dostupnost zdravih odabira te zdrava okruženja unutar kojih je moguća provedba zdravih stilova života. Provedba svih aktivnosti u okviru promicanja zdravlja, posebno u osoba s invaliditetom i djece s teškoćama mora biti multisektorska te ju je potrebno sagledati iz različitih perspektiva, i to : zdravstvene, razvojne, psihološke, edukacijsko – rehabilitacijske, infrastrukturne itd. U Republici Hrvatskoj provodi se Nacionalni program promicanja zdravlja „Živjeti zdravo“ koji ima za cilj: prevenciju rizičnih čimbenika za razvoj bolesti, očuvanje zdravlja te kreiranje okruženja u kojima je svima omogućena najviša razina zdravlja. Zbog sveobuhvatnosti, aktivnosti se provode kroz pet komponenata: Zdravstveno obrazovanje, Zdravlje i tjelesna aktivnost, Zdravlje i prehrana, Zdravlje i radno mjesto te Zdravlje i okoliš. Živjeti zdravo jedan je od načina na koji je djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom moguće uključiti u aktivnosti promicanja zdravlja te pozitivno utjecati na društveno, kulturno i fizičko okruženje u zajednicama u kojima žive.

Health promotion is essential for people in order to take control over their health as successfully as possible and to preserve it for as long as possible. Children with developmental disabilities and individuals with disabilities, along with the presence of primary difficulties, also have an increased risk of developing secondary health difficulties. Therefore, promoting the health of children with developmental disabilities and of individuals with disabilities is of utter importance to prevent the occurrence of mentioned concerns and to preserve their mental and physical health, as well as social inclusion. Health promotion activities include health education, i.e improving health literacy; good management, i.e empowerment of policies ensuring the freedom towards healthy choices; and healthy environments where individuals are able to adopt healthy lifestyles. The implementation of all activities within the framework of health promotion (especially when it comes to individuals with disabilities and children with developmental difficulties) must be multisectoral and it needs to be viewed from different perspectives regarding: health, developmental, psychological, educational-rehabilitation, infrastructural aspects, etc. In the Republic of Croatia the National Health Promotion Program called “Živjeti zdravo” (“Healthy living”) is being implemented. Its aim is the prevention of risk factors for disease development, preservation of health and creating environments with high quality health standards for everyone. Due to the comprehensiveness of the project, the activities are implemented through five components: Health education, Health and physical activity, Health and diet, Health and working place and Health and environment. “Živjeti zdravo” (“Healthy living”) is one of the ways it is possible to include children with developmental disabilities in health promotion activities and to positively impact social, cultural and physical environments in the communities they live in.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *promicanje zdravlja, djeca s teškoćama u razvoju, osobe s invaliditetom, socijalna inkluzija, zdravlje u zajednici*

▲ **KEYWORDS:** *health promotion, children with developmental disabilities, individuals with disabilities, social inclusion, health in the community*

Razvojni jezični poremećaj: spoznaje u znanosti, izazovi u praksi

dr. sc. Ana Matić

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

KONTAKT: ana.matic@erf.unizg.hr

Developmental Language Disorders: Scientific Insights, Practical Challenges

Ana Matić, PhD

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

CONTACT: ana.matic@erf.unizg.hr

Razvojni jezični poremećaj (RJP) posljednji je općeprihvaćeni naziv za jezične teškoće različitih profila i stupnjeva izraženosti, a u kontekstu urednih općih kognitivnih sposobnosti te bez prisutne jasne biomedicinske etiologije. Javlja se kad su jezične sposobnosti razmjerno snižene u odnosu na očekivane razvojne jezične miljojake, to jest s obzirom na dob. Sve je jasnije da RJP itekako utječe na djetetov svakodnevni život, a s obzirom da perzistira u odrasloj dobi, može se negativno odraziti na cjelokupni razvoj mlade osobe te odrediti tijek njezina života. Unatoč tomu, ovaj je poremećaj i dalje obavijen velom nepoznanica. To se ogleda u čestim promjenama nazivlja, uključujućih i isključujućih dijagnostičkih kriterija, nesustavnosti u čimbenicima koji određuju terapijske pristupe kao i u nedovoljnoj osviještenosti u općoj javnosti. Manjak svijesti i brojni postojeći mitovi dodatno otežavaju proces ranoga prepoznavanja i intervencije. Ovo izlaganje bit će usmjereno na recentne spoznaje o RJP-u do kojih se došlo istraživanjima u više od 30 europskih zemalja, uključujući i Hrvatsku. Bit će prikazana i najnovija terminološka određenja, koncept prakse utemeljene na znanstvenim dokazima i njegova važnost u kontekstu proučavanja RJP-a. Naposljetku će biti izneseni rezultati nekoliko istraživanja s posebnim naglaskom na pristupe u radu te podatke o javnoj osviještenosti kao i na izazove s kojima su pojedinci s RJP-om, opća javnost te stručnjaci – iz znanstvene i stručne perspektive – i dalje suočeni.

Developmental language disorder (DLD) is the most recent widely accepted term for language difficulties of varying profiles that emerge in childhood despite average general cognitive abilities and in the absence of a clear biomedical aetiology. This disorder is characterised by language abilities being below those expected according to the developmental language milestones. It is becoming increasingly clear that DLD has a profound effect on a child's daily functioning, and since it persists into adulthood, it can negatively affect a young person's achievements and determine the course of his/her life. Nevertheless, the details on the features of this disorder remain relatively unknown. This is indirectly reflected in frequent changes in terminology and inclusionary/exclusionary diagnostic criteria, inconsistencies in the choice of factors that determine therapeutic approaches, as well as in insufficient levels of public awareness. Lack of awareness and the prevailing myths further complicate the process of early recognition and intervention. This presentation will focus on the most recent findings on DLD that stem from research conducted in over 30 European countries, including Croatia. The latest terminological definitions, the concept of evidence based practice (EBP) and its importance in the context of DLD will be presented. Special emphasis will be put on studies that have investigated therapeutic approaches and public awareness, and on the challenges that individuals with DLD, general public and experts (scientists and clinicians) are still faced with.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *razvojni jezični poremećaj; praksa utemeljena na znanstvenim dokazima; terapijski pristupi; javna osviještenost*

▲ **KEYWORDS:** *developmental language disorder, evidence based practice, therapeutic approaches, public awareness*

SAŽETCI/ ABSTRACTS

STUDENSKA IZLAGANJA
STUDENT PRESENTATIONS

Ankiloglosija

Nikola Matijević, Marjana Stipić, Lota Matijević,
Hrvoje Pezo i Dinko Leović

Sveučilište Josipa Juraja Strossmayera Osijek,
Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek,
Katedra za dentalnu medicinu

KONTAKT: nm.matijevic@gmail.com

Ankiloglosija (lat. ankyloglossia) je naziv za mukogingivnu razvojnu anomaliju jezika kod koje se kratki, uski i izrazito fibrozni lingvalni frenulum proteže od vrha jezika do dna usne šupljine, uzrokujući poteškoće u izgovoru i hranjenju. Tkivo lingvalnog frenuluma se sastoji od veziva, ponešto mišićnih vlakana te je prekriveno mukozom. Ankiloglosija se smatra anomalijom dječje dobi jer se najčešće kirurški odstranjuje u ranoj životnoj dobi zbog svog negativnog utjecaja na dojenje i povećanje tjelesne mase djeteta. Budući da ne postoji strogo definirana klinička metoda za pregled i dijagnosticiranje ankiloglosije, za vrijeme pregleda jezika, proučava se njegov izgled i pomičnost, umetanje i duljina lingvalnog frenuluma. Uočena je povezanost dužine frenuluma sa IBFAT (Infant Breastfeeding Assessment Tool) rezultatima što uvelike daje na važnosti majkama djeteta kod ukazivanja na moguću ankiloglosiju. Ankiloglosija također može uzrokovati određene dentoalveolarne anomalije poput dijasteme mandibularnih sjekutića ili neproporcionalni razvoj maksile i mandibule kao posljedicu neodgovarajućeg korištenja jezika tijekom sisanja. Kod odraslih pacijenata s mobilnim protetskim radovima u donjoj čeljusti, lingvalni frenulum često može biti uzrok lošeg privikavanja na protezu, upravo zbog njegove tendencije za odizanjem i destabilizacijom proteze s alveolarnog grebena. Većina rezultata studija upućuje na to da ankiloglosija ne utječe na kvalitetu govora dok se kod nekih uz kiruršku terapiju preporučuje i savjetovanje s logopedom. Kirurška terapija se sastoji od: ekscizije lingvalnog frenuluma skalpelom, elektro-kauterom ili kirurškim laserom. Potrebno je obratiti pozornost na okolne anatomske strukture poput izlaznog kanala submandibularnih žlijezda slinovnica i lingvalne vene kako ne bi došlo do nepotrebnih komplikacija. Oporavak od zahvata je najčešće brz i bez komplikacija. Cilj ovog rada bio je ukazati i potaknuti interdisciplinarnu suradnju kod rehabilitacije ovakvih pacijenata.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *ankiloglosija, dojenje, logopedska rehabilitacija, dentoalveolarne anomalije*

Ankyloglossia

Nikola Matijević, Marjana Stipić, Lota Matijević,
Hrvoje Pezo and Dinko Leović

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek,
Faculty of Dental Medicine and Health,
Department of Dental Medicine

CONTACT: nm.matijevic@gmail.com

Ankyloglossia (lat. ankyloglossia) is a mucogingival tongue development anomaly in which short, narrow and noticeably fibrous lingual frenulum stretches from the tip of the tongue to the oral cavity floor causing difficulties in both speaking and feeding. Ankyloglossia is considered as a children's anomaly and it is most often surgically treated during early life because of its negative impact on breastfeeding and child body mass gain. As no strictly defined clinical methods for examination or diagnostics of ankyloglossia exist, during medical examination the appearance and mobility of the tongue, insertion and length of lingual frenulum are assessed. A correlation between lingual frenulum and IBFAT (Infant Breastfeeding Assessment Tool) scores has been noticed, which indicates the mother's important role in diagnosing the possible case of ankyloglossia. Ankyloglossia can also cause certain dentoalveolar anomalies like mandibular median diastema or unproportional development of maxilla and mandible, being caused by inadequate use of tongue during breastfeeding. Long lingual frenulum can often be the main reason why adult patients with mobile prosthetics in the lower jaw have a hard time adapting to dentures. It is so because the frenulum has a tendency to lift and destabilize the dentures of the alveolar ridge. Most of the studies show that ankyloglossia does not affect the quality of speech, while sometimes consulting a speech therapist is recommended before surgical treatment. Surgical treatment involves the excision of lingual frenulum either with surgical blade, surgical laser or via electrocautery. It is important to pay attention to adjacent anatomical structures like submandibular duct or lingual vein, so unnecessary complications can be avoided. Recovery is often fast and free of complications. The aim of this report is to point out and encourage interdisciplinary cooperation in patients' rehabilitation in cases like this.

▲ **KEYWORDS:** *ankyloglossia, breastfeeding, speech therapy, dentoalveolar anomalies*

Terapija igrom

Ana Trogrlić i Ivana Bagarić

Sveučilište u Mostaru,
Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti,
Edukacijska rehabilitacija

KONTAKT: ana.trogrlic97@hotmail.com

Prirodni jezik kojim djeca komuniciraju od svoje najranije dobi je igra, stoga ćemo u ovome radu iznijeti bitne značajke koje igra ostavlja na djecu. Ujedno ćemo i spomenuti ulogu igre u radu s djecom tipičnog razvoja te s djecom s teškoćama u razvoju. Želja nam je naglasiti kako usprkos svim ograničenjima na koje nailazimo i dalje možemo svakodnevno činiti mnogo toga kroz igru kako bismo bili dovoljno dobri roditelji i terapeuti. Osvrnut ćemo se na sam zapis – biti dovoljno dobri – koji je prvi zapisao Donald Winnicott. Tijekom ovog rada naglasak ćemo staviti na terapiju igrom te njezin povijesni razvoj i ključne postavke i principe na kojima je ona zasnovana. Cilj ovog rada je predočiti kako svaka igra treba sadržavati jednu ili više karakteristika kao što su: spontanost, preneseno značenje, ugodnost, fleksibilnost, orijentiranost na samo značenje igre umjesto na cilj igre, motivaciju, aktivnost i nepostojanje pravila. Pitanje na koje ćemo ovim radom pokušati odgovoriti jest — možemo li biti strukturirani, dosljedni u pravilima i zahtjevima te istovremeno biti njegujući, pažljivi, osjetljivi na dječje emocije i potrebe. Ovakva ravnoteža teoretski zvuči jednostavnije, nego što to zaista jest u praksi. Biti empatički usklađen s djetetovim osjećajima, odgovarati na djetetove emocionalne potrebe na odgovarajući način, biti svjestan djeteta i sebe u danom trenutku, zasigurno je lakše kad smo odmorni, naspavani i smireni. Prema načini- ma na koje mi kao odrasle osobe možemo sudjelovati u djetetovoj igri, razlikujemo: edukativnu igru, slobodnu igru, terapeutsku igru.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** dječja igra, terapija igrom, uloga emocija u igri

Play Therapy

Ana Trogrlić and Ivana Bagarić

University of Mostar,
Faculty of Natural Sciences, Mathematics and Education,
Educational Rehabilitation

CONTACT: ana.trogrlic97@hotmail.com

The natural language children communicate with from an early age is play, so in this work we will demonstrate the important features that play has for children and its role in working with children of typical development and with children with disabilities. In this work, we will show that, despite all the limitations we encounter, we can still do a lot every day through play if we want to be “good enough” parents and therapists. We will look at the very concept of “being good enough” – a term first coined by Donald Winnicott. During this work, we will focus on play therapy and its historical development and the key settings and principles it is based on. The aim of this work is to show that each game should contain one or more characteristics, such as: spontaneity, figurative meaning, comfort, flexibility, focus on the meaning of the game instead of the goal of the game, motivation, activity and lack of rules. The question we will try to answer in this work is – can we be structured, consistent in rules and requirements and at the same time be nurturing, attentive, sensitive to children’s emotions and needs? This balance sounds much simpler in theory than it really is in practice. Having attuned empathy to the child’s feelings, responding to the child’s emotional needs in an adequate way, being aware of the child and of ourselves at a given time is much easier when we are at rest, sleepy, and calm. There are three ways in which we, as adults, can participate in a child’s play. Three pie games can be distinguished: educational play, free play and therapeutic play.

▲ **KEYWORDS:** children’s play, play therapy, emotions in play therapy

Kampanja „Zablistaj“

Ana Knežević¹, Jana Korlević¹, Mia Rajda²
i Katarina Užarević³

Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-
rehabilitacijski fakultet¹, Visoko učilište
Algebra², Hrvatsko katoličko sveučilište³

KONTAKT: ana5knezevic@gmail.com

Kampanja „Zablistaj“ nastala je kao odgovor na prevladavajuće društvene stavove koji osobe s autizmom stavljaju u inferioran položaj. Cilj ovog rada je prikazati proces nastajanja kampanje „Zablistaj“ za podizanje svjesnosti društva o autizmu. Kampanja „Zablistaj“ nastala je na inicijativu studentice dizajna Mije Rajde s Visokog učilišta Algebra te je ona zajedno s kolegicama s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Janom Korlević i Anom Knežević te kolegicom Katarinom Užarević s Hrvatskog katoličkog sveučilišta osmislila kampanju. Na samom početku, studentice su dobile bezuvjetnu podršku svojih mentora koji su im se stavili na raspolaganje, dipl. filmski snimatelj Robert Krivec, doc. dr. sc. Jasmina Stošić, Ana-Marija Bohaček, univ. spec. rehab. educ., mag. rehab. educ. Sanja Aguilla Munoz i izv. prof. dr. sc. Tihana Brkljačić. Cilj ove kampanje je podići razinu društvene svijesti o poremećaju iz spektra autizma, približiti javnosti teškoće s kojima se ova populacija susreće te osvijestiti društvo da je i ono samo nužna karika u lancu unaprjeđenja života ovih osoba. U kampanju su bile uključene i organizacije koje rade s osobama s autizmom, stoga je cjelokupna kampanja izrađena u suradnji s Udrugom za autizam Zagreb, uz podršku Centra za autizam Zagreb i Saveza udruga za autizam Hrvatske. Kako bismo što točnije i autentičnije mogli izraditi animirani film, razgovarali smo i predstavljali ideju većem broju osoba na spektru i njihovim obiteljima te pokušali uvažiti svaki komentar i prijedlog. Aktivno je u izradi kampanje kroz snimanja, intervjue, razgovore i savjete sudjelovalo 14 obitelji čiji je član osoba na spektru. Da bismo saznali koje su najčešće predrasude i s kojim se sve teškoćama nose osobe s autizmom, proveli smo anketu u kojoj je sudjelovalo 56 roditelja djece s autizmom. Svaki i najmanji dio cjelokupne kampanje je bio provjeren i odobren od strane samih osoba na spektru, njihovih roditelja i stručnjaka. S porukom „Budi dio mog sjaja“ želimo svima poručiti kako je svaka osoba odgovorna za promjenu i kako zajedničkim djelovanjem možemo učiniti velike stvari!

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** autizam, poremećaj iz spektra autizma, kampanja Zablistaj, osvještavanje, timski rad

The Campaign „Zablistaj“ (Shine up!)

Ana Knežević¹, Jana Korlević¹, Mia Rajda²
and Katarina Užarević³

University of Zagreb, Faculty of Education and
Rehabilitation Sciences¹, Algebra University College²,
Catholic University of Croatia³

CONTACT: ana5knezevic@gmail.com

The campaign “Zablistaj” was created as a response against the general prevailing attitudes, which place individuals suffering from autism in inferior positions. The aim of this presentation is to depict the process of how the campaign “Shine up” was created and its aim to raise society’s awareness of autism. The campaign “Zablistaj” came to light through the initiative of a design student, Mia Rajda, from the Higher Education Institution, Algebra. Jana Korlević and Ana Knežević from the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, and her colleague Katarina Užarević from the Catholic University of Croatia offered Mia their help. At the very beginning the students gained full support from their mentors: dipl. cameraman Robert Krivec, doc. dr. sc. Jasmina Stošić, Ana-Marija Bohaček, univ. spec. rehab. educ., mag. rehab. educ. Sanja Aguilla Munoz and izv. prof. dr. sc. Tihana Brkljačić. The aim of this campaign is to raise society’s awareness of the autism spectrum disorder, to paint a picture to society, depicting the life of autistic individuals and to make society aware of the fact that they are “the link in the chain” and the ones who can improve the life quality of those suffering from autism. Organizations that work with autistic individuals were also involved in the campaign, therefore it was completely created in cooperation with the Association for Autism Zagreb, and with support from the Centre for Autism Zagreb and the Croatian Association for Autism. With the aim of being as accurate as possible and authentic in the making of the animated film, we talked and introduced the idea to many autistic individuals and their families and tried to receive any helpful comment and suggestion. Throughout the complete campaign (filming, interview, interactions, and consulting) there were a total of 14 families that had a member from the autism spectrum. In order to discover the most common prejudices and the difficulties individuals with autism cope with, we conducted a survey, in which 56 parents (of a child with autism) took part in. Every minor step in the campaign was thoroughly reviewed and approved by the autistic individuals, their parents and professionals. With the message “Be a part of my brightness” we want to say that every person is responsible for a change and that working together we can accomplish great things!

▲ **KEYWORDS:** autism, autism spectrum disorder, “Zablistaj” campaign, awareness, team work

Ako ćeš ti, onda ću i ja — socijalna uloga imitacije u ranoj intervenciji

Martina Galić, Matea Zovko i Mihaela Đureneć

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Logopedija

KONTAKT: galicmartina27@gmail.com

Imitacija je sociokognitivna vještina koja se u kontekstu urednog razvoja javlja rano. Ima dvije funkcije — funkciju učenja i socijalnu funkciju. Uloga imitacije stoga nije samo u stjecanju novih znanja i vještina, nego i u uključivanju u socioemocionalne razmjene. Dokaz tome jesu i istraživanja koja ukazuju na povezanost vještina imitacije s razvojem jezika, igre te združene pažnje. Djeca s poremećajem iz spektra autizma imaju značajne nedostatke u vještinama imitacije, a zbog navedene povezanosti s drugim socijalnim vještinama, u zaključcima istraživanja navodi se kako imitacijske vještine trebaju imati značajnu ulogu u ranoj intervenciji. Posebno je važno uključiti vještine imitacije prilikom određivanja ciljeva poticanja kod djece rane dobi. Tradicionalni intervencijski pristupi podučavanja imitacije utemeljeni su na bihevioralnim metodama unutar visoko strukturirane okoline. Iako su ove metode pokazale značajno povećanje neverbalne i verbalne imitacije unutar tretmana, naknadna istraživanja navode kako nije došlo do generalizacije naučene imitacije u prirodnom okruženju. Ukoliko se imitacija podučava kao izolirana vještina, a ne u kontekstu drugih sociokomunikacijskih ponašanja, ona ne reprezentira prirodne interakcije odrasle osobe i djeteta. Kao posljedice javljaju se teškoće u održavanju naučene imitacije u odsutnosti potkrjepljenja te sama vještina imitacije gubi svoju socijalnu ulogu. Zbog toga suvremene intervencije u prirodnoj okolini kombiniraju bihevioralne mehanizme učenja s tehnikama koje podržavaju rani sociokomunikacijski razvoj. Odnosno, koristeći strategiju slijeđenja djetetova vodstva unutar svakodnevnih situacija te direktne veze odgovor-potkrepljenje, ostvaruju se prirodne interakcije odrasle osobe i djeteta. Nadalje, stvara se intrinzična motivacija za imitacijom, a sama imitacija postaje spontana te se tako omogućava generalizacija naučenih vještina u svakodnevne aktivnosti. Istraživanja ovih intervencijskih pristupa potvrđuju napredak u imitaciji pokreta s objektom, imitaciji govora te spontanoj uporabi govora, razvoju simboličke igre i združene pažnje djece s poremećajem iz spektra autizma. Cilj ovoga rada je opisati razvoj imitacije kod djece urednog razvoja te istaknuti važnost poticanja vještina imitacije kod djece sa PSA-om, navesti intervencijske pristupe te ukratko opisati mogućnosti poticanja socijalne uloge imitacije.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** imitacija, rana intervencija, poremećaj iz spektra autizma

If you do it, I'll do it — The Social Role of Imitation in Early Intervention

Martina Galić, Matea Zovko and Mihaela Đureneć

University of Zagreb,
Faculty of Educational and Rehabilitation Sciences,
Speech Language Pathology

CONTACT: galicmartina27@gmail.com

Imitation is a socio-cognitive skill that emerges very early in typical child development. It has an important role not only in acquiring new skills and knowledge, but also in mastering social interaction and communication skills. Supporting evidence has been found in research that demonstrates a correlation of imitation skills with development of language, play and joint attention. Children with autism spectrum disorder have significant deficits in imitation skills, and, because of its correlation with other social skills, research indicates that imitation must have a crucial role in early intervention. It is especially important to evaluate imitation skills whilst deciding on early intervention goals. Traditional intervention teaches imitation in a highly structured environment using behavioural approach. Despite showing a significant improvement in nonverbal and verbal imitation during therapy sessions, additional research revealed there is no generalisation of learned skills in a natural environment. If imitation is taught as an isolated skill and not in the context of other socio-communicative behaviours, it will not represent natural interactions of an adult and a child. Consequently, imitation skills learned in a therapy session will not be generalised and maintained in absence of reinforcement. Moreover, in this context, imitation is deprived of its social function. That is the reason contemporary intervention combines behavioural and milieu teaching methods with techniques that support early socio-communicative development. By using the strategy of following the child's lead in everyday situations, as well as direct answer-reinforcement link, interactions between adult and child become more natural. What is more, a child develops an intrinsic motivation to imitate and imitation itself becomes spontaneous which enables generalisation of learned skills in everyday activities. Research of such contemporary intervention confirms progress in imitation of movements with objects and imitation of speech as well as spontaneous use of speech, development of symbolic game and joint attention in children with autism spectrum disorder. The aim of this article is to describe imitation development in typically developing children and to highlight the importance of encouraging imitation skills in children with ASD. This article presents contemporary intervention approaches in teaching imitation and briefly describes ways of encouraging the social function of imitation.

▲ **KEYWORDS:** imitation, early intervention, autism spectrum disorder

Uloga i važnost medijske pismenosti u prevenciji rizičnog ponašanja mladih na Internetu

Dunja Nekić

Hrvatsko katoličko sveučilište,
Odjel za komunikologiju

KONTAKT: dunja.nekic1@gmail.com

Nagli i kontinuirani razvoj tehnologije omogućio je jednostavan i brz pristup medijima velikom broju ljudi, odnosno korisnika novih medija, posebice interneta. U toj skupini nalaze se i mladi koji svakodnevno provode i po nekoliko sati koristeći različite medije i medijske sadržaje. Budući da većina mladih u Hrvatskoj koristi društvene mreže, videoigre i televiziju kao najkorišteniji vizualni medij te prate i primaju njihove sadržaje, važno je osvijestiti mlade o važnosti medijske pismenosti i njene primjene kako se ne bi stvorila ovisnost, ali i rizično ponašanje koje može izrazito narušiti kvalitetu života pojedinca i njegove okoline. Cilj ovog istraživačkog rada bio je ponajprije doći do podataka o tome smatraju li se mladi u Hrvatskoj ovisnima o medijima i medijskim sadržajima kao publika te smatraju li vrijeme provedeno koristeći medije ovisnošću. Isto tako, cilj rada je i utvrđivanje mišljenja mladih u Hrvatskoj o ulozi medija u oblikovanju javnoga mnijenja te mišljenja o vlastitoj razini medijske pismenosti koju posjeduju, posebice nakon medijski povezanih tema koje su učili kroz osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje. Rad je podijeljen u dva dijela te će ponajprije biti riječ o korištenju medija, različitih medijskih sadržaja i ulozi te važnosti medijske pismenosti mladih kao svojevrsnu prevenciju rizičnih i nasilnih ponašanja. Drugi dio rada obuhvatit će analizu provedene online ankete u kojoj je sudjelovalo 282 mladih iz cijele Hrvatske između 18. i 25. godine starosti. Rezultati će u ovom dijelu biti interpretirani i stavljani u širi društveni kontekst. Znanstveni doprinos istraživanja jest utvrđivanje navika korištenja medija kod mladih između 18 i 25 godina, mogući utjecaj medijskih sadržaja na njihovu svakodnevnicu te osobno mišljenje o razini medijske opismenjenosti kao preduvjeta odgovornoga građanstva u 21. stoljeću. Zaključak rada će ponuditi i smjernice za odgovorno korištenje internetskih medijskih sadržaja u digitalnoj eri.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *medijska pismenost, mladi, ovisnost, mediji, rizično ponašanje, prevencija, društvene mreže*

The Role and Importance of Media Literacy in the Prevention of Risky Behavior of Young People on the Internet

Dunja Nekić

Catholic University of Croatia,
Department for Communication Science

CONTACT: dunja.nekic1@gmail.com

The rapid and continuous development of technology has enabled easy and fast access of the media to a large number of people and users of modern media, especially the Internet. This group also includes young people who spend several hours every day using various media and media content. Most young people in Croatia use social networks, video games and television as the most used visual medium, they follow and all of their content. Therefore, it is not only important to make young people aware of the importance of media literacy and its function in order to avoid addiction, but also to avoid risky behavior that can impair the individual's life quality and his/her environment. The aim of this research work was primarily to obtain data on whether young people in Croatia consider themselves addicted to the media and media content as an audience and whether they consider themselves as "media addicts" in regards to the time they spend using the media. Also, the aim of the paper is to determine the opinion of young people in Croatia on subjects such as: the role of the media in shaping public opinion and their personal level of media literacy, especially after acquiring knowledge about media-related topics throughout their primary and secondary education. The paper is divided into two parts and will primarily be written about the use of the media, various media content and the role and importance of media literacy of the youth as a means for prevention of risky and violent behavior. The second part of the research will include an analysis of an online survey, which 282 young people between the ages of 18 and 25 from all over Croatia participated in. The results will be interpreted and placed in a broader social context. The scientific contribution of the research is to determine the habits of media use among young people between the ages of 18 and 25, the possible impact of media content on their daily lives and personal opinion on the level of media literacy as a prerequisite for responsible citizenship in the 21st century. The conclusion of the research will also offer guidelines for responsible use of online media content in the digital age.

▲ **KEYWORDS:** *media literacy, youth, addiction, media, risky behavior, prevention, social network*

Knjiga „KRIJESNICE“

Andrea Soldo, Anđelka Franjičić, Antea Bagarić, Azra Grizović, Iva-Ines Pavlović, Marina Papić i Marija-Zorka Vasilj

Sveučilište u Mostaru,
Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti,
Edukacijska rehabilitacija

KONTAKT: mzvasilj@gmail.com

Uvidom i osvješćivanjem potrebe za podizanjem razine svijesti o osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju, javila se ideja za nastankom ove knjige. Njezin naziv Krijesnice objašnjen je legendom koja kaže: „Kada sanjaš da krijesnice lete oko tebe — otkrit ćeš nešto važno“, a ako je tako, onda ona među svojim koricama krije mnoštvo krijesnica. Njihov zadatak je osvijetliti puteve razumijevanja, empatije i prihvaćanja. Knjiga sadrži 91 priču, iste su komponirane u osam poglavlja i prožeta je crtežima djece s teškoćama u razvoju. Riječ je o stvarnim životnim pričama osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju, njihovih roditelja, braće i sestara kao i ostalih koji su dio njihovih života: stručnjaka, studenata, prijatelja. Vođeni idejom otkrivanja novoga, na ovim bijelim papirima otkrivena je prava istina o borbama i pobjedama, razočaranju i ljubavi, rastancima i susretima, rutinama i promjenama, suzama i osmjesima, o onomu što svijet drži normalnim i drukčijim. Tu je i Kazalo pojmova koje upućuje na ispravnu terminologiju te Bonton ponašanja prema osobama s invaliditetom. Povratne informacije o knjizi vidljive su u dvjema recenzijama i u pet kratkih komentara sadržanih na poleđini knjige. Ova knjiga nastajala je s ciljem da bude glas svih krijesnica ovoga svijeta i kao takva želi i zaživjeti.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *podizanje svijesti, osobe s invaliditetom, djeca s teškoćama u razvoju*

The Book “Krijesnice“

Andrea Soldo, Anđelka Franjičić, Antea Bagarić, Azra Grizović, Iva-Ines Pavlović, Marina Papić and Marija-Zorka Vasilj

University of Mostar,
Faculty of Natural Sciences, Mathematics and Education,
Educational Rehabilitation

CONTACT: mzvasilj@gmail.com

The idea for this book emerged upon realizing the need to raise awareness about people and children with disabilities. The name “Fireflies” is explained by a legend that says: “When you dream about fireflies flying around you — you will discover something important”, then, if so, this book hides a lot of fireflies between its covers. Their mission is to illuminate the paths of understanding, empathy and acceptance. This book has 91 stories, which are placed in eight chapters and decorated with drawings of children with disabilities. It is about real life stories of people with disabilities, children with disabilities, their parents, siblings, and other individuals who are part of their lives: specialists, students and friends. Guided by the notion of discovering something new to the world, these white papers manage to tell the real truth about struggles and victories, disappointment and love, separations and meetings, routines and changes, tears and smiles, about what keeps the world normal and what keeps it different. Also, there is a “Wordlist”, which directs us to the correct terminology; and “Good manners towards people with disabilities”. It also contains two reviews and five short comments on the book cover. This book was made with the goal to be the voice of all the fireflies in this world and as such wants to come to life.

▲ **KEYWORDS:** *raising awareness, people with disabilities, children with disabilities*

Poticanje razvojnih područja kod djece s teškoćama u razvoju kroz pokuse iz fizike

Marija Pervan

Sveučilište u Splitu,
Prirodoslovno-matematički fakultet,
Odjel za fiziku

KONTAKT: marijapervan97@gmail.com

Znanost se općenito, pa tako i fizika, ponekad čini previše apstraktnom. Kako nekome tko nije fizičar objasniti teoriju relativnosti, Navier-Stokesovu jednadžbu ili kvantnu mehaniku? Što pak o tome reći djetetu? A što o tome reći djetetu koje ima drukčiji i posebniji pogled na svijet, nego ostala djeca? Čini se kao da tu nema mjesta fizici. No, zašto išta govoriti? Zašto ne pokazati? Ili još bolje, pustiti dijete da samo stvori svoj svijet i uroni u fiziku kroz pokuse dok istovremeno poboljšava finu motoriku i razvija maštu. Glavni je cilj rada približiti i uključiti djecu s teškoćama u razvoju u fiziku kroz pokuse iz fizike. Svojim sudjelovanjem djeca će prvenstveno proširiti svoje iskustvo koje je primarno za usvajanje novih znanja. Kroz izvođenje pokusa poticat će se mnoga razvojna područja. U radu su predstavljena i objašnjena tri pokusa (koncept gustoće, miješanja boja i agregatnih stanja). Ako odabrani pokusi budu zanimljivi i njihova provedba uspješna, može ih se, naravno, pronaći još. Najvažnije je procijeniti djetetove mogućnosti i u skladu s njima napraviti pokus. Neka je dijete uključeno u što više mogućih koraka, od pripreme do pospremanja pokusa. Djeci su pokusi zabavni i zanimljivi, osjećaju se uključeno sudjelujući u svim koracima i ohrabreno usvajajući nova znanja. Pokusi potiču nekoliko različitih razvojnih područja djeteta među kojima su: fina motorika (pincetni hvat kroz uporabu kapaljki, pinceta, otvaranje i zatvaranje posuda, presavijanje papira i slično), koordinacija oko-ruka te spoznajno područje (nastajanje boja, objašnjavanje fizikalnih pojava, usvajanje pojmova toplo/hladno, lagano/teško i sl.). Kroz sudjelovanje u spomenutim aktivnostima djetetu će biti pruženo i senzoričko iskustvo u obliku vizualnih, auditivnih ali i taktilnih podražaja. Možda fizikalni koncepti djeci neće uvijek biti jasni, no svakako će poticati maštu i zanimanje o tome kako funkcionira svijet oko njih. Zar to nije uistinu jedini, prvi smisao fizike kao nastavnog predmeta?

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** fizika, pokus, podražaj, fina motorika

Stimulating Areas of Development in Children with Disabilities through Physics Experiments

Marija Pervan

University of Split,
Faculty of Science,
Department of Physics

CONTACT: marijapervan97@gmail.com

Science in general, as well as physics, sometimes can seem too abstract. How can a physicist explain the terms “theory of relativity”, “Navier-Stokes equation” or “quantum theory” to a non-physicist? What can be said to a child about these topics? And what can be said to a child who has a slightly different and a more special view of the world? It seems that physics has no place here. But why must anything be said? Why not show it? Or even better, we can let a child create his/her world of physics through experiments, and, while doing so, develop fine motor skills and imagination. The main focus is to include children with disabilities into the subject of physics by using experiments. When participating in experiments children can expand their experiences, which is important when acquiring new skills. Through these experiments many areas of development will be stimulated. In this paper three experiments are presented and explained (concepts of density, mixing colors and states of matter). If the mentioned experiments are successful and interesting, many others can be found. The most important thing is to assess a child’s abilities and to carry out experiments accordingly. Let the child be involved in as many steps as possible, from preparation to clearing up. Children find physics experiments amusing and interesting, they feel included and encouraged. The experiment activities will stimulate a few areas of development: fine motor skills (pincer grasp using tweezers and droppers, opening and closing containers, folding paper, etc.), eye-hand coordination and the cognitive area (mixing colors, explanations of physical phenomena, acquiring the terms, i.e hot/cold, light/heavy, etc.). By participating in these activities, children will be exposed to a full sensory experience. Sometimes children will not understand physical phenomena, but they will certainly awaken their imagination and interest in the world around them. Isn’t this the true meaning of the subject physics?

▲ **KEYWORDS:** physics, experiment, stimulus, fine motor skills

Dvojezične zajednice s hrvatskim jezikom kao jednim od jezika izvan Hrvatske

Višnja Mrša Pamić, Paula Tomaš i Valentina Kasalo

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Logopedija

KONTAKT: valentina.kasalo1@gmail.com

Brojna istraživanja tijekom posljednjih nekoliko desetljeća dokazala su pozitivan učinak dvojezičnosti na jezični i kognitivni razvoj. Većini svjetske populacije dvojezičnost predstavlja sastavni dio svakodnevice. Procjenjuje se da u svijetu danas postoji oko 6.700 jezika te samo oko dvije stotine nacionalnih država što znači da je višejezičnost prisutna u gotovo svim državama svijeta. Države u kojima postoje dvojezične zajednice imaju važan zadatak formaliziranja prava jezičnih manjina kako bi se osigurala stabilnija višejezičnost te očuvao jezik, kultura i identitet manjinskih zajednica. Sposobnost očuvanja višejezičnih zajednica ovisi o nizu mjera koje čine etnolingvističku vitalnost. Etnolingvistička vitalnost definirana je kao sposobnost jezične zajednice da se ponaša i preživi kao entitet u okolini s više zajednica. Promatrana je kroz snagu zajednice, u smislu broja članova, njihovog povećanja i smanjivanja, a u obzir se uzima i jezični prestiž, ekonomska i politička dominacija jezične zajednice te njezina povijest i tradicija. Hrvatski jezik službeni je jezik u Republici Hrvatskoj i jedan je od službenih jezika u Bosni i Hercegovini. Zbog različitih povijesnih, političkih i ekonomskih razloga Hrvati su se kontinuirano iseljavali s područja današnje države, a posljednji val iseljavanja počeo je ulaskom Hrvatske u Europsku uniju te traje i danas. U ovom radu bavit ćemo se problemom očuvanja nacionalnog identiteta Hrvata u inozemstvu, posebno se usmjeravajući na etnolingvističku vitalnost hrvatskog jezika. Cilj rada jest prikazati funkcioniranje nekoliko hrvatskih zajednica izvan RH te opisati strategije kojima se koriste u očuvanju materinjeg jezika i nacionalnog identiteta. Za potrebe istraživanja pregledani su dostupni izvori, s naglaskom da je najveći izvor informacija Središnji državni portal. Važnost ovog istraživanja leži u potrebi poznavanja i osviještenosti logopeda o etnolingvističkoj vitalnosti hrvatskih jezičnih zajednica izvan RH te razumijevanju kako djeca u dvojezičnim zajednicama usvajaju jezik i kako te razlike utječu na procjenu jezičnih i govornih sposobnosti te planiranje i provedbu terapije.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *dvojezičnost, materinski jezik, strani jezik, etnolingvistička vitalnost, nacionalni identitet*

Croatian Bilingual Communities outside Croatia

Višnja Mrša Pamić, Paula Tomaš and Valentina Kasalo

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences,
Speech Language Pathology

CONTACT: valentina.kasalo1@gmail.com

Numerous studies over the last few decades have proven the positive effect of bilingualism on language and cognitive development. To most of the world's population, bilingualism is an integral part of everyday life. It is estimated that there are about 6,700 languages in the world today and only about two hundred nation-states, which means that multilingualism is present in almost all countries of the world. States with bilingual communities have the important task of formalizing the rights of linguistic minorities in order to ensure more stable multilingualism and to preserve the language, culture and identity of minority communities. The ability to preserve multilingual communities depends on a number of measures that make up ethnolinguistic vitality. Ethnolinguistic vitality is defined as the ability of a language community to behave and survive as an entity in a multi-community environment. It is observed through the strength of the community, in terms of the number of members, their increase and decrease, the prestige of the language, the economic and political dominance of the language community and its history and tradition. Croatian is the official language in the Republic of Croatia and one of the official languages in Bosnia and Herzegovina. Due to various historical, political and economic reasons, Croats continuously emigrated from the territory of today's state, and the last wave of emigration began with the entry of Croatia into the European Union and continues today. In this paper, we will deal with the problem of preserving the national identity of Croats abroad, with a special focus on the ethnolinguistic vitality of the Croatian bilingual communities. The aim of this paper is to present several Croatian communities outside the Republic of Croatia and to describe the strategies used in preserving Croatian language and national identity. In this research we have reviewed relevant documents containing information about Croatian bilingual communities, including Central State Portal as the most relevant source. The importance of this research is in summarizing information about ethnolinguistic vitality of Croatian language communities outside the Republic of Croatia. Understanding how children in different bilingual communities acquire language is crucial for language and speech assessment and therapy planning and implementation for bilingual children.

▲ **KEYWORDS:** *bilingualism, mother tongue, foreign language, ethnolinguistic vitality, national identity*

Socijalne priče — Znanstveno utemeljena intervencija u radu s djecom s poremećajima iz spektra autizma

Matea Rako i Ivona Grbavac

Sveučilište u Mostaru,
Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti,
Edukacijska rehabilitacija

KONTAKT: matea.rako@hotmail.com

Cilj ovog rada je dati kratki pregled znanstvene literature o primjeni tzv. socijalnih priča u radu s djecom s poremećajem iz spektra autizma. Socijalne priče su kratke, individualizirane priče prilagođene kognitivnoj razini djeteta za koje su pisane. Osmislila ih je Carol Gray devedesetih godina prošloga stoljeća te su predstavljale intervenciju primarno namijenjenu djeci s poremećajima iz spektra autizma. Za cilj imaju poboljšanje socijalnih vještina, vještina svakodnevnog života, razumijevanja ponašanja drugih osoba u specifičnim situacijama i smanjenje nepoželjnih oblika ponašanja, a mogu se koristiti i pri uspostavljanju rutine ili pravila koja je potrebno slijediti u nekoj socijalnoj situaciji što je posebno značajno djeci s poremećajima iz spektra autizma. Također, mogu se i primjenjivati i kod druge djece ukoliko ih je potrebno poučavati ovladavanju socijalnih vještina. Socijalne priče pozitivan su, strpljiv i neosuđujući oblik podrške, pisane jasnim, umirujućim i ohrabrujućim tonom u prvom licu, a sadržajno se vežu uz konkretnu situaciju koju je potrebno predočiti djetetu. Koriste slike ili druge oblike vizualne podrške koji nipošto ne bi smjeli odvlačiti djetetovu pažnju, već doprinijeti razumijevanju poruke. Sastoje se od: uvodnog, središnjeg i završnog dijela, a tekst prati propisan omjer opisnih, direktivnih, perspektivnih, afirmativnih, kontrolnih i kooperativnih rečenica kroz koje dijete mora dobiti odgovore na pitanja tko sudjeluje, gdje i kada se radnja odvija, što se zbiva te zašto se potrebno ponašati na određeni način. Kako bi nastala socijalna priča, potrebno je identificirati ciljano ponašanje djeteta, provesti funkcionalnu procjenu toga ponašanja, izraditi plan rada u stručnom timu, a potom napisati socijalnu priču, primijeniti je s djetetom te prikupljati podatke o ciljanom ponašanju radi kvalitetne evaluacije učinkovitosti.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *socijalne priče, poremećaji iz spektra autizma, intervencija, socijalne vještine*

Social Stories — Evidence-based Intervention in Working with Children with Autism Spectrum Disorders

Matea Rako and Ivona Grbavac

University of Mostar,
Faculty of Natural Sciences, Mathematics and Education,
Educational Rehabilitation

CONTACT: matea.rako@hotmail.com

The aim of this paper is to give a brief review about the existing scientific literature that refers to the use of social stories when working with children with autism spectrum disorder. Social stories are short, individualized stories tailored to the child's cognitive level, whom they are written for. They were designed by Carol Gray in the 1990s and were an intervention primarily intended for children with autism spectrum disorders. They aim to improve social skills, everyday life skills, to understand other people's behaviour in specific situations and to reduce undesirable behaviors, and can be used to establish routines or rules in a specific social situation, which is especially important for children with autism spectrum disorders. They can also be applied to other children if their social skills need to be improved. Social stories are a positive, patient and non-judgmental form of support, written in a clear, reassuring and encouraging tone in the first person singular, and the content is related to the specific situation that needs to be pointed out to the child. They use pictures or other forms of visual support that should not distract the child, but contribute to the understanding of the message. They consist of an introduction, central part and conclusion. The text follows an adequate proportion of descriptive, directive, perspective, affirmative, controlling and cooperative sentences. On this basis, the child must be able to get answers about who the characters are, where and when the plot takes place, what happens and why it is essential to behave in a certain way. In order to create a social story, it is necessary to identify the child's targeted behavior, carry out a functional assessment of that behavior, create a work plan in a professional team, and then write a social story, apply it in interaction with the child and collect data on targeted behavior for quality evaluation of its efficiency.

▲ **KEYWORDS:** *social stories, autism spectrum disorders, interventions, social skills*

Trening ekscentričnog gledanja

Ivana Bilić i Iva Mudri

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Edukacijska rehabilitacija

KONTAKT: ivanabilic18@gmail.com

Makularna degeneracija, povezana s godinama, vodeći je uzrok sljepoće kod starije populacije (Schumacher i sur., 2008). Posljedica ovog, ali i drugih vizualnih oštećenja koja zahvaćaju centralni vid, su dezorijentacija osobe, zamućenja i/ili skotomi (Stelmack i sur., 2004) što ima značajan utjecaj na sposobnost osobe za izvođenjem jednostavnih i kompleksnijih svakodnevnih aktivnosti (Vukicevic i Fitzmaurice, 2009). Makularna degeneracija zahvaća najvitalnije dijelove retine — foveu i makulu. Fovea je lokalizirana u centru makule i to područje koristimo za centralnu fiksaciju, no kada je centralna retina oštećena, oko mora iskoristiti nova retinalna područja za gledanje odnosno dolazi do ekscentrične fiksacije (Jeong i Moon, 2011), što se među ostalom postiže treningom ekscentričnog gledanja (Schumacher i sur., 2008). Trening ekscentričnog gledanja metoda je vizualno funkcionalnog treninga koja je orijentirana na korištenje najpogodnije ne-fovealne točke vida na retini za vizualno funkcioniranje (Jeong i Moon, 2011). Cilj našeg rada jest, uvidom u dostupnu literaturu, opisati pozitivne učinke treninga ekscentričnog gledanja na vizualno funkcioniranje i kvalitetu života slabovidnih korisnika te podići svijest o njegovoj jednostavnoj i praktičnoj primjeni kroz korištenje lako dostupnih i cjenovno pristupačnih materijala. Rad opisuje brz i jednostavan način procjene najjasnije točke gledanja te sažima i pojašnjava korake u provođenju treninga ekscentričnog gledanja (osvještavanje najjasnije točke gledanja u korisnika; poučavanje korisnika o udaljenosti i smjeru re-fiksacijskog pokreta; pružanje adekvatnih i repetitivnih zadataka za vježbu; poučavanje korištenja ekscentričnog gledanja u svakodnevnim situacijama; poučavanje prilagodbi u vještinama čitanja) pomoću lako dostupnih materijala.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *trening ekscentričnog gledanja; makularna degeneracija, oštećenje vida*

Eccentric Viewing Training

Ivana Bilić and Iva Mudri

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences,
Educational Rehabilitation

CONTACT: ivanabilic18@gmail.com

Macular degeneration is considered to be a leading cause of age-related visual impairments (Schumacher et al., 2008). Its manifestations include disorientation, blurred vision and central scotomas (Stelmack, et al., 2004), which is why this condition tends to have a severe impact on a person's ability to function in everyday life situations (Vukicevic and Fitzmaurice, 2009). Macular degeneration captures parts of the retina that are vital for clear central vision — macula and fovea. When these parts are damaged the person has to adapt his/her viewing techniques in order to function properly. Eccentric viewing training, a method of visual functioning training, consists of using any non-foveal point on the retina for viewing (Jeong and Moon, 2011). The goal of our paper, in consideration with the available topic-related literature, is to describe positive impacts that eccentric viewing training can have on visual functioning, and on the overall quality of life of people with age-related macular degeneration. Also, the goal is to develop awareness of this type of training and its simplicity of usage, requiring easily accessible and cost-friendly materials. The paper describes the fast and simple ways in assessing the best non-foveal viewing point, summarizes and explains phases of the training itself (scotoma awareness; teaching the re-fixation eye movement; adequate practice techniques; ways of wider application in everyday life situations and; teaching adapting reading skills.

▲ **KEYWORDS:** *eccentric viewing training; macular degeneration, visual impairment*

Etnolingvistička vitalnost dvojezičnih zajednica unutar Republike Hrvatske

Mihaela Đurenc, Ines Horvat, Eva Maltar, Barbara Prekrtić, Sandra Ramljak i Dora Vincelj

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Logopedija

KONTAKT: durencmihaela@gmail.com

Dvojezičnost se smatra pojavom koja sa sobom nosi niz komunikacijskih, kognitivnih i kulturnih prednosti za dvojezičnog govornika. Međutim, na prednosti koje dvojezičnost nosi sa sobom, bitan čimbenik je i društveno određeno dvojezične zajednice, odnosno stav prema materinskom jeziku. Etnolingvistička vitalnost definira se kao sposobnost jezične zajednice da se ponaša i preživi kao entitet u okolini s više zajednica, a parametri koji je određuju imaju utjecaj i na očuvanje prednosti dvojezičnih govornika. Susretanje sa specifičnom populacijom dvojezičnih govornika nije rijetkost za logopede u Republici Hrvatskoj, a u posljednje vrijeme je posebno osvještana važnost unapređenja logopedskih kompetencija za rad s navedenom populacijom. S ciljem uspoređivanja etnolingvističke vitalnosti srpske, talijanske, češke, mađarske i romske nacionalne manjine i zbog utjecaja koju etnolingvistička vitalnost ima na usvajanje jezika dvojezične djece, ovaj rad donosi pregled demografskih i položajnih karakteristika navedenih dvojezičnih zajednica te podrške koju im pružaju institucije. Analizom podataka dobivenih iz dostupnih izvora uspoređeni su parametri koji nam omogućuju opisivanje objektivne etnolingvističke vitalnosti pet nacionalnih manjina unutar Republike Hrvatske čiji je položaj zabilježen u Ustavu. Rad će također dati usporedbu etnolingvističke vitalnosti tih dvojezičnih zajednica te iznijeti zapažanja o mogućoj jezičnoj budućnosti. Daljnji razvoj i opstanak dvojezičnih zajednica ovisit će stoga o aktivnosti i broju njihovih članova, prisutnosti jezika u ekonomskoj i političkoj sferi te institucijskoj podršci koju će zajednica primati. Logopedi se u Hrvatskoj sve više susreću s dvojezičnom populacijom, stoga će rad doprinijeti boljem poznavanju jezičnih i demografskih karakteristika dvojezičnih govornika u Republici Hrvatskoj i osvješćivanju utjecaja koji zajednica iz koje govornik potječe ima na jezičnu izvedbu.

Ethnolinguistic Vitality of Bilingual Communities in Croatia

Mihaela Đurenc, Ines Horvat, Eva Maltar, Barbara Prekrtić, Sandra Ramljak and Dora Vincelj

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences,
Speech Language Pathology

CONTACT: durencmihaela@gmail.com

Bilingualism is considered a phenomenon that brings along communicative, cognitive and cultural advantages for a bilingual speaker. However, those advantages are greatly influenced by the social definition of a bilingual community and the attitude towards the mother tongue. Ethnolinguistic vitality is defined as the ability of the linguistic community to behave and survive as an entity in a multi-community environment. Parameters determining the ethnolinguistic vitality have an impact on preserving the advantages of bilingual speakers. Encountering a specific population of bilingual speakers is not uncommon for speech and language therapists in Croatia. Therefore, it is important to increase the professional competences necessary for working with the bilingual population. This paper provides an overview of the institutional support and the demographic and geographic characteristics of five bilingual communities in Croatia — Serbian, Italian, Czech, Hungarian and Roma national minorities. With the aim to compare the ethnolinguistic vitality of these minorities and due to the impact it has on bilingual children's language acquisition, this research presents a general overview of demographic and geographical aspects characterizing the mentioned minorities and an overview of institutional support. By analyzing the information obtained from available documents (including the Constitution) we compared the parameters that enable the description of the objective ethnolinguistic vitality of these five minorities in the Republic of Croatia. In addition to providing a comparison of ethnolinguistic vitality, we describe the consequences this might bring to the linguistic future of bilingual communities. Further development and survival of bilingual communities will depend on: the number of members involved and their activity, the presence of their mother tongue in economic and political spheres, and on the institutional support they receive. Speech and language therapists in Croatia are increasingly encountering members of the bilingual population, so this paper will contribute to greater knowledge about linguistic and demographic characteristics of bilingual speakers and to awareness of the influence a speaker's community has on language performance.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *dvojezičnost, etnolingvistička vitalnost, nacionalne manjine*

▲ **KEYWORDS:** *bilingualism, ethnolinguistic vitality, national minorities*

Analiza diskursa u kliničkim uvjetima

Paola Danjek

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
poslijediplomski studij „Poremećaji jezika, govora i slušanja“

KONTAKT: paola.danjek@gmail.com

Diskurs, tradicionalno lingvistička tema, u posljednje vrijeme dobiva sve veći značaj ne samo u znanstvenim istraživanjima u području logopedije, već i u kliničkoj praksi. Formalisti diskurs definiraju kao jedinicu iznad rečenice (Harris, 1976.), a funkcionalisti diskursom nazivaju jezik u uporabi (Halliday i Hasan, 1976.). Bryant, Ferguson i Spencer (2016.) u diskurs ubrajaju jezične strukture iznad razine rečenice, ali i manje strukture poput riječi i fraza koje se koriste smisleno i u svrhu izmjene informacija. Neovisno o odabranoj definiciji, diskursni uzorci su valjano sredstvo procjene jezičnih sposobnosti jer odražavaju uporabu jezičnog znanja u svakodnevnom prirodnom okruženju (Kelić i Hržica, 2012.). Analiza diskursa, osim opisa jezičnih teškoća i njihovog utjecaja na svakodnevnu komunikaciju, nudi uvid u ishode i uspješnost provedene logopedске terapije (Bryant, Spencer i Ferguson, 2016.) te je izuzetno korisna i u znanstvenom i u kliničkom kontekstu. Lingvistička analiza diskursa je često korištena metoda u znanstvenim istraživanjima koja se tiču jezika tipičnih govornika, osoba s afazijom ili jezičnim teškoćama, no logopedi je još uvijek relativno rijetko primjenjuju u svom radu s kliničkim skupinama (Bryant, Ferguson, Valentine i Spencer, 2018.) zbog nedostatka vremena potrebnog za provedbu cijelog procesa uključujući transkripciju i kodiranje diskursnih uzoraka (Armstrong, Brady, Mackenzie i Norrie, 2007.). Prvo pitanje na koje će ovaj rad odgovoriti jest zašto je važno provesti analizu diskursa u sklopu procjene jezičnih sposobnosti kliničkih skupina, poput govornika s afazijom ili jezičnim teškoćama. Potom će biti prikazane metode prikupljanja i analize diskursnih uzoraka u kliničkim uvjetima te prepreke s kojima se logopedi susreću u svakodnevnoj praksi.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *diskurs, analiza diskursa, klinički uvjeti*

Discourse Analysis in a Clinical Setting

Paola Danjek

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences,
Postgraduate study „Language, Speech and Hearing disorders“

CONTACT: paola.danjek@gmail.com

Discourse, a traditionally linguistic topic, has recently gained more importance in scientific research in the field of speech and language pathology, as well as in clinical practice. Formalists define discourse as a unit above a sentence level (Harris, 1976), and functionalists define it as the language in use (Halliday and Hasan, 1976). Bryant, Ferguson, and Spencer (2016) “define discourse as linguistic structures above sentence level and also smaller structures such as words and phrases” used for exchanging information meaningfully. Regardless of the chosen definition, discourse samples reflect the use of language in everyday natural situations, which makes them a valid tool for assessing linguistic abilities (Kelić and Hržica, 2012). Discourse analysis not only describes patterns of language impairment and its impact on everyday communication, but it also measures the outcomes of speech therapy (Bryant, Spencer and Ferguson, 2016) and is extremely useful in both scientific and clinical contexts. Linguistic discourse analysis is a frequently used method in scientific research concerning the language of typical speakers, people with aphasia or language difficulties. However, speech therapists still relatively rarely apply this method in their work with clinical groups (Bryant, Ferguson, Valentine and Spencer, 2018) due to lack of time required to implement the entire process, including transcription and coding of discourse samples (Armstrong, Brady, Mackenzie and Norrie, 2007). This paper discusses why it is relevant to conduct a discourse analysis as part of the language assessment in clinical groups, such as people with aphasia or language difficulties. The methods for collecting and analysing discourse samples within a clinical setting and the obstacles that speech therapists encounter in practice will be presented.

▲ **KEYWORDS:** *discourse, discourse analysis, clinical setting*

Vokalni zamor kod profesora tjelesne i zdravstvene kulture i sportskih trenera

Ana Ožbolt, Petra Pinezić, Juraj Rastija, Martina Šarić, Petra Vukas i Josip Vukoja

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Logopedija

KONTAKT: petrapinezic@gmail.com

Cilj ovog rada bio je ispitati postojanje simptoma vokalnog zamora kod skupine profesora tjelesne i zdravstvene kulture i sportskih trenera na hrvatskoj verziji upitnika Indeks vokalnog zamora (VFI). U istraživanju je sudjelovalo 35 ispitanika; 19 profesora TZK i 16 sportskih trenera. Postavljena je pretpostavka kako neće postojati statistički značajna razlika u rezultatima upitnika Indeks vokalnog zamora između skupine profesora TZK i skupine trenera (H1). Korištena je subjektivna procjena glasa koja je izvršena metodom samoprocjene glasa, hrvatskom verzijom upitnika Indeks vokalnog zamora. Prikupljanje podataka odvijalo se u obliku online ankete preko Google Forms platforme, a prikupljeni podaci statistički su se obradili uz pomoć programa IBM SPSS Statistics 25. Rezultati su pokazali da ne postoji statistički značajna razlika između dviju skupina ispitanika na svim varijablama upitnika Indeks vokalnog zamora (VFI), osim na varijabli S3 (Doživljavam povećan osjećaj napora tijekom govora) te se navedena hipoteza prihvaća. Rezultati ovog istraživanja nisu začuđujući kako je već u mnogim istraživanjima potvrđeno da obje skupine rade u jednako lošim uvjetima te da nisu dovoljno educirani o vokalnoj higijeni. Dobiveni rezultati online upitnika bili su bolji od očekivanog, ali pri interpretaciji rezultata istraživanja, u obzir moramo uzeti malen broj ispitanika, neujednačeno radno iskustvo i kronološku dob te mogućnost nerazumijevanja pitanja zbog popunjavanja upitnika online putem.

Vocal Fatigue in Physical Education Teachers and Personal Trainers

Ana Ožbolt, Petra Pinezić, Juraj Rastija, Martina Šarić, Petra Vukas and Josip Vukoja

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences,
Speech Language Pathology

CONTACT: petrapinezic@gmail.com

This paper examines the existence of vocal fatigue in a group of surveyed physical education teachers (PE teachers) and personal trainers by using the Croatian version of the Vocal Fatigue Index (VFI) survey and comparing their results. A total of 35 respondents participated; 19 PE teachers and 16 personal trainers. The hypothesis was that there would be no statistically significant difference in the VFI survey results between the group of PE teachers and the group of personal trainers (H1). A subjective voice assessment was made using the respondent voice self-assessment method, the Croatian version of the VFI survey. Data was collected via the Google Forms online survey, and was statistically processed using "IBM SPSS Statistics 25". The results did not show a statistically significant difference between the two groups for any of the VFI survey variables, except for the variable S3 ("I experience an increased feeling of exertion during speech") and so the hypothesis was accepted. The results are not surprising, as it has already been confirmed by many studies that both groups work in equally poor conditions and that they are not sufficiently educated about vocal hygiene. The results of the survey were better than expected, however, when interpreting results, various aspects should be taken into account, such as the small number of respondents, the discrepancy of work experience years and chronological age, as well as the possibility of incomprehension due to the fact the survey was conducted online.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** poremećaj glasa, vokalni zamor, Indeks vokalnog zamora

▲ **KEYWORDS:** vocal disorders, vocal fatigue, Vocal Fatigue Index

Predstavljanje studentske skupine REHOOV — Rehabilitacija osoba oštećena vida

Karolina Đenadija, Nina Lovrić, Iva Dizdar, Tea Mađor, Marija Akmadžić, Matea Luburić, Silvija Nekić, Ivana Roso i Nives Mrkonjić

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Edukacijska rehabilitacija

KONTAKT: karolinadenadija@gmail.com

Skupina studenata REHOOV okuplja studente 4. i 5. godine modula Rehabilitacija osoba oštećena vida na diplomskom studiju Edukacijske rehabilitacije. Skupina je osnovana 2015. godine od strane tadašnjih studentica na modulu, a akademske godine 2020./2021. dobiva svoj ponovni uzlet te se okreće suvremenijim načinima djelovanja, dostupnih široj populaciji. Trenutne članice skupine djeluju u fizičkom okruženju (na prostorima Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta) te u online okruženju na dvjema društvenim platformama — Facebooku i Instagramu. Glavna je misija naše skupine: približiti, informirati i podići svijest opće populacije o osobama oštećena vida, doprinijeti promociji, zaštititi i unaprjeđenju njihovih prava, djelovati na smanjenje i potpuno uklanjanje raširenih stereotipa, predrasuda te stigmatizacije ove skupine osoba s invaliditetom. Naša je vizija usmjerena na kontinuirano djelovanje i pozitivne promjene, a u cilju senzibiliziranja i podizanja društvene svijesti o osobama oštećena vida. Valja naglasiti i usmjerenost ka jedinstvenom cilju učenja kroz zabavne i široj populaciji dostupne objave, zanimljiv znanstveni sadržaj, interaktivne materijale, komunikaciju te iskustva iz prve ruke. Usprkos ograničenju i epidemiološkim okolnostima pandemijskih razmjera te potresnih (ne)prilika, dosad su provedene mnoge aktivnosti, od kojih su za istaknuti sljedeće: promicanje pristupačnosti i univerzalnog dizajna promoviranjem Brailleovog pisma kroz motivacijske poruke studentima, REHOOV abeceda vida — upoznavanje opće populacije o simptomima i uzrocima oštećena vida, serijal objava koje se bave temom pristupačnosti te prilagodbom okoline osobama oštećena vida, serijal objava o poznatim slijepim i slabovidnim osobama u svijetu te na našem području, obilježavanje važnih svjetskih, međunarodnih i nacionalnih dana povezanih s osobama s invaliditetom te obrađivanje relevantnih i popularnih tema povezanih uz funkcioniranje osoba oštećena vida. Članom REHOOV skupine postaje se upisom na modul Rehabilitacija osoba oštećena vida. Kreativnim sadržajem nastojimo proširiti svoj krug djelovanja te potaknuti što više studenata kako bi nam se pridružili. Dugoročni cilj ove skupine je okupiti kolege studente s drugih modula diplomskog smjera Edukacijske rehabilitacije te ih ujediniti u zajedničku studentsku Udrugu koja će promicati prava osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *rehabilitacija, oštećenje vida, društvene mreže*

Student Group REHOOV: Rehabilitation of Individuals with Visual Impairment

Karolina Đenadija, Nina Lovrić, Iva Dizdar, Tea Mađor, Marija Akmadžić, Matea Luburić, Silvija Nekić, Ivana Roso and Nives Mrkonjić

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences,
Educational Rehabilitation

CONTACT: karolinadenadija@gmail.com

The group of students REHOOV gathers 4th and 5th year students of the Educational Rehabilitation masters study, module Rehabilitation of Individuals with Visual Impairment. The group was founded in 2015. In the academic year 2020/2021, REHOOV makes its way again, now turning to more contemporary activity methods, available to a wider population. The current members operate both in a physical environment (mostly at The Faculty of Education and Rehabilitation Sciences), and in an online environment — on two social media platforms: Facebook and Instagram. Our mission is to inform and raise awareness of the general population about visually impaired individuals, to contribute to promoting, protecting and extending their rights. The group works on reducing and eliminating stereotypes, prejudices and discrimination of individuals with disabilities. Our vision is focused on the desire to continuously work on and to see positive changes, making the public more sensitive towards visually impaired individuals. It should be emphasized that we are focused on a mutual goal, which is learning based on amusing posts available to everyone, interesting scientific topics, interactive resources, communication and first-hand experiences. Despite the epidemiological measures and earthquakes that hit Croatia, many activities have been carried out so far, such as: promoting accessibility and universal design by introducing the Braille Alphabet in motivational messages to students; REHOOV alphabet of vision — informing the general population about the causes and symptoms of visual impairment; series of posts dealing with the theme of accessibility and adaptation of the environment for the visually impaired; series of posts about famous visually impaired individuals; marking important world, international and national days that are associated with the visually impaired, and addressing relevant and popular topics associated with the functioning of the visually impaired. One can become a member of the REHOOV group by enrolling in the “Rehabilitation of Individuals with Visual Impairment” module. By incorporating creative content, we strive to expand our circle of action and encourage as many students as possible to join us. The long-term goal of this group is to bring together students from all three modules of the Educational Rehabilitation Masters Study and unite them to a joint student association that will promote the rights of adults and children with disabilities.

▲ **KEYWORDS:** *rehabilitation, visual impairment, social networks*

Multimodalni tretman djece s ADHD-om

Dorotea Jelovica

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Edukacijska rehabilitacija

KONTAKT: dorotea.jelovica@gmail.com

Poremećaj pažnje i hiperaktivnosti (ADHD, naziva se još i poremećaj pozornosti s hiperaktivnošću) je poremećaj koji se javlja kod 2% – 7% školske djece, četiri do pet puta češće kod dječaka te se smatra jednim od najčešćih neurorazvojnih poremećaja dječje dobi. To je kognitivni i bihevioralni poremećaj čiji uzrok nije poznat, a karakteriziran je hiperaktivnošću, impulzivnošću te deficitom pažnje. ADHD nije moguće liječiti stoga je cilj svih intervencija kontrola simptoma, smanjenje specifičnih problema osoba s ADHD-om te olakšavanje njihove svakodnevice. Postoje razni pristupi i tretmani u radu s djecom i odraslima s ovim poremećajem kao što su: psihoedukacijsko liječenje, liječenje lijekovima, alternativni oblici liječenja, a u ovom radu detaljnije je objašnjen i opisan multimodalni tretman (MTA) koji uključuje primjenu psihosocijalnih i psihoedukacijskih tehnika u kombinaciji s farmakološkom terapijom. Primjenom raznih mjernih instrumenata ispitana je djelotvornost tretmana te se upravo multimodalni tretman pokazao superiornijim u kontroli simptoma i kao takav je proglašen najboljim i najučinkovitijim oblikom tretmana djece s ADHD-om. U ovaj oblik tretmana uključeni su, osim samog djeteta s ADHD-om, njegovi roditelji i obitelj, učitelji/odgajatelji i druge osobe koje su u stalnom kontaktu s djetetom. U radu su detaljnije opisani „MTA study“ koje je jedno od najvećih longitudinalnih istraživanja tretmana koji uključuje osobe s ADHD-om te istraživanje pod nazivom „The Cologne Adaptive Multimodal Treatment“ (skraćeno CAMT). Nadalje, rad omogućava uvid u snage i pozitivne učinke, ali i slabosti primjene multimodalnog tretmana u djece s ADHD-om koji su proizašli iz pregleda najnovijih istraživanja (poput utjecaja farmakološke terapije na rast djece, negativnih utjecaja nedosljednosti i neusklađenosti osoba koje su uključene u tretman). Naglasak je stavljen na informiranje roditelja o intervencijama, posebice o mogućim nuspojavama lijekova te uzimanje u obzir djetetove želje i želje njegovih roditelja tijekom odabira intervencije.

Multimodal Treatment of Children with ADHD

Dorotea Jelovica

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences,
Educational Rehabilitation

CONTACT: dorotea.jelovica@gmail.com

Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) is a disorder that occurs in 2% to 7% of school children, four to five times more common in boys and is considered one of the most common neurodevelopmental disorders of school aged children. It is a cognitive and behavioral disorder whose cause is unknown and is characterized by hyperactivity, impulsivity and lack of attention. ADHD cannot be cured, so the goal of all interventions and treatments is to control symptoms, reduce the specific problems of people with ADHD and make their everyday life easier. There are various approaches and treatments in working with children and adults with ADHD such as psychoeducational treatment, substance use, alternative treatments, and this paper explains and describes a more detailed multimodal treatment (MTA) that includes the use of psychosocial and psychoeducational techniques in combination with pharmacological drugs. The effectiveness of the treatment was examined by using various measuring instruments and multimodal treatment proved to be superior in the control of symptoms and is considered the best and the most effective treatment for children with ADHD. This form of treatment includes the child with ADHD, his/her parents and family, teachers/educators and other people who are in touch with the child. The paper also describes the MTA study, which is one of the largest longitudinal studies of treatment involving people with ADHD, and a study called The Cologne Adaptive Multimodal Treatment (CAMT). Furthermore, the paper provides insight into the strengths and positive effects, also the weaknesses of the multimodal treatment of children with ADHD, derived from a review of recent research (such as: the influence of pharmaceutical therapy on child growth, the negative impact due the inconsistency and incompatibility of the individuals involved in the therapy). Emphasis was placed on informing parents about interventions, especially about possible side effects of medications, and on taking into account the wishes of the child and his/her parents when deciding on intervention.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** ADHD, multimodalni tretman, intervencija, učinci, slabosti

▲ **KEYWORDS:** ADHD, multimodal treatment, intervention, effects, weaknesses

Vizuelna sredstva u toaletnom treningu dece sa smetnjama u razvoju / Vizualna sredstva u toaletnom/higijenskom treningu djece s teškoćama u razvoju

Sara Milićević

Univerzitet u Beogradu,
Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju,
Specijalna edukacija i rehabilitacija osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju

KONTAKT: saramilicevic13@gmail.com

Stjecanje navika kod osoba s teškoćama u razvoju predstavlja sveobuhvatan, dugotrajan proces koji zahtjeva visoku razinu unutarnje motivacije djeteta, kao i znanja, vještine i strpljenje roditelja/staratelja ili edukatora/nastavnika. Jedna od najkorisnijih navika koje svako dijete treba steći jest pravilna uporaba toaleta u čiju je svrhu neophodno implementirati brižljivo osmišljen toaletni trening. Cilj ovog rada jest predstavljanje vizualnih sredstava koja su se, na osnovi detaljne analize dostupne i relevantne literature, pokazala najdjelotvornijim prilikom toaletnog treninga. Zbirom izdvojenih podataka uočeno je da se u radovima ističe posebna važnost upotrebe vizualnih sredstava kao što su: izložbeni primjerci s etapama korištenja toaleta i komunikacijski sustav za razmjenu slika (PECS), posebno pogodan za djecu s ograničenim jezičnim sposobnostima i djecu s poremećajem iz spektra autizma kao i način monitoringa napretka uz pomoć "potty chart-a" pri čijem korištenju dijete samostalno može bilježiti svoja postignuća tijekom toaletnog treninga. Također se raspravlja o prikladnosti korištenja određenih sredstava drugog tipa (alarma enureze, tehnike video-modelinga) koja su najčešće opisana kroz primjenu u kombinaciji s najrasprostranjenijim vizualnim. Uz to, ovaj rad pruža i informacije o prepoznavanju odgovarajuće razine spremnosti djeteta za toaletni trening. S obzirom na malobrojnost dostupnih informacija na ovu temu, zaključuje se da je, zbog čestog nesamostalnog ili nepravilnog korištenja toaleta kod populacije osoba s teškoćama u razvoju, važno da u budućnosti stručnjaci stave naglasak na pronalaženje odgovarajućih metoda i sredstava za prevladavanje navedenih problema. Ono što je bitno naglasiti jest: poštivanje principa očiglednosti, postupnosti i sistematičnosti prilikom treninga, kao neophodnih komponenti uspješnog podučavanja osoba s teškoćama u razvoju.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *toaletni trening, navike, djeca s teškoćama u razvoju, vizualna sredstva*

Visual Aids in Toilet Training for Children with Disabilities

Sara Milićević

University in Belgrade,
Faculty of Special Education and Rehabilitation,
Special Education and Rehabilitation for Mental Development Difficulties

CONTACT: saramilicevic13@gmail.com

The acquisition of habits in persons with disabilities is a comprehensive, long-lasting process that requires a high level of the child's internal motivation, as well as the knowledge, skills and patience of the guardian or educator. One of the most useful habits that every child should acquire is the correct use of toilets, for this purpose it is necessary to implement carefully designed toilet training. The aim of this paper is to present visual aids that have proven to be the most useful during toilet training, based on a detailed analysis of available and relevant literature. Summarizing the selected data, it was noticed that the authors emphasize the importance of the use of visual aids such as: panels with stages of toilet use and picture-exchange communication system (PECS), especially suitable for children with disabilities and children with autism spectrum disorders; monitoring progress with the help of a "potty chart", on which the child can independently record his/her achievements during toilet training. Furthermore, the adequacy of other aid usage (enuresis alarms, video modeling techniques) has been discussed and this is frequently described in combined usage with the most widespread visual aids. In addition, this paper provides information on recognizing the adequate level of readiness of the child for toilet training. Given the scarcity of available information on this topic and due to the frequent misuse or improper toilet use of individuals in this population, it is concluded that experts should focus on finding adequate methods and means to overcome these problems in the future. What must be highlighted is the adherence to the principles of obviousness, gradualness and systematism during the training, since they are crucial components to successfully teach people with disabilities.

▲ **KEYWORDS:** *toilet training, habits, children with disabilities, visual aids*

Slikovnica: „Lolin p-prvi dan škole“

Mia Feratović, Josipa Gašparić i Paula Tepuš

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Logopedija

KONTAKT: josipa.gasparic98@gmail.com

Ovu slikovnicu izradile su studentice treće godine preddiplomskog studija Logopedije (Mia Feratović, Josipa Gašparić i Paula Tepuš) u sklopu kolegija Poremećaji tečnosti govora, nositeljice doc.dr.sc. Ane Leko Krhen. Zadatak studentica bio je izrada kreativnog seminara na temu „Mucanje i djeca školske dobi“ te su se odlučile za ovu ideju. Glavni lik u spomenutoj slikovnici je djevojčica Lola koja muca. Uz nju se pojavljuju još učiteljica te ostala djeca iz razreda. Radnja slikovnice prati Lolin prvi dan osnovne škole, stavljajući naglasak na njezino mucanje, točnije, na način kako ga ona sama i druga djeca doživljavaju. Lolin prvi problem javlja se već kod predstavljanja pred razredom zbog rujanja i dobacivanja ostale djece. Tu su dobro opisane i popratne somatske promjene koje su tada bile prisutne kod djevojčice Lole. Iako se većina razreda ružno odnosi prema Loli, dječak Marko je razumije i pokušava utješiti, ne znajući da joj zapravo daje krive savjete. Uvidjevši cijelu situaciju, učiteljica odlučuje djeci malo pojasniti stvari. Objašnjava im što je zapravo mucanje te kako se trebamo odnositi prema osobama koje mucaju. Nakon nekoliko postavljenih pitanja, djeca shvaćaju Lolin problem i svoje krive postupke te priča završava sretno. Ova slikovnica namijenjena je djeci nižih razreda osnovne škole i istom se nastoji proširiti svijest o mucanju i potaknuti veće prihvaćanje djece, ali i odraslih koji mucaju.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** mucanje, školska dob, edukacija

Picture Book: “Lola’s F-first day of School ”

Mia Feratović, Josipa Gašparić and Paula Tepuš

University in Zagreb,
Faculty of Educational and Rehabilitation Sciences,
Speech Language Pathology

CONTACT: josipa.gasparic98@gmail.com

This picture book was created by third-year undergraduates of Speech Language Pathology (Mia Feratović, Josipa Gašparić and Paula Tepuš) for the course Disorders of Speech Fluency, held by Ana Leko Krhen, Ph.D. The students were assigned to make a creative seminar on the topic “Stuttering and School-age Children” and they came up with this idea. The main character in the picture book is a girl named Lola, who stutters. Other characters are the teacher and other school children. The picture book tells the story of Lola’s first day of school. The emphasis is on her stuttering and how she and other children perceive it. Lola’s problems begin as soon as she introduces herself to the class and is made fun of by other children. This situation also demonstrates the somatic changes that Lola experiences. However, although most of the children treat Lola badly, a boy named Marko understands her and tries to comfort her, not knowing that he is giving her the wrong advice. Realizing what is going on, the teacher decides to clear things up to the children. She explains what stuttering is and how people who stutter should be treated. After a few questions, the children start to understand Lola’s problem and what they did wrong, so the story ends on a happy note. This picture book is intended for children of lower grades in elementary school. Its purpose is to raise awareness of stuttering and encourage greater acceptance of children and adults who stutter.

▲ **KEYWORDS:** stuttering, school-age, education

Profesionalna rehabilitacija osoba s reumatskim bolestima

Matea Luburić i Nives Mrkonjić

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Edukacijska rehabilitacija

KONTAKT: nives.mrkonjic@gmail.com

Upalne reumatske bolesti vodeći su razlozi posjete liječniku u visoko razvijenim zemljama. S obzirom da se reumatske bolesti vrlo često javljaju u radno aktivnoj dobi, predstavljaju veliko socioekonomsko opterećenje za pojedinca i društvo općenito. Najčešća upalna reumatska bolest je reumatoidni artritis koji se javlja u oko 1–2% populacije dok se spondiloartropatije javljaju u oko 7–14% slučajeva. Prikladnom rehabilitacijom i metodama liječenja bolesnika moguće je obnoviti njegovu fizičku, psihičku i društvenu funkciju. Hrvatsko društvo je potrebno osvijestiti još više kako bi se stvorili prikladni uvjeti za aktivno uključivanje osoba s invaliditetom na tržište rada, ali i u sva područja društvenog života. Kroz ovaj rad i intervju s oboljelim osobama zaključujemo kako je ključno educirati sve savjetnike za osobe s invaliditetom vezano uz izmjene i dopune zakona u području zapošljavanja, mirovinskog osiguranja i socijalne skrbi te razviti sustav dodatnih edukacija i informiranja javnosti. Jedna od mogućnosti liječenja reumatskih bolesti jest uporaba bioloških lijekova koji dovode do smanjenja komplikacija, smanjene potrebe za hospitalizacijom i kirurškim zahvatom te poboljšanja radne i reproduktivne sposobnosti i aktivnog života u zajednici, odnosno dovode do remisije bolesti. Svim navedenim pozitivnim ishodima liječenja biološkom terapijom svjedoče i članovi Udruge „Remisija“ koje smo intervjuirali. Važno je istaknuti kako se postizanjem remisije ostvaruje čitav niz ciljeva poput: ublažavanja simptoma umora, psihičkih poremećaja, sprečavanje destrukcije zglobova, deformiteta i gubitka funkcije te najvažnije, poboljšanje kvalitete života bolesnika. Cilj ovog rada je upoznati društvo sa suvremenim oblicima liječenja reumatskih bolesti, poput korištenja bioloških lijekova, kako bi se poboljšale funkcije bolesnika što će posljedično utjecati na smanjenje financijskih sredstava koji se izdvajaju za potrebe liječenja od strane države. Također, ovim radom želimo istaknuti važnost pružanja psihosocijalne potpore i osiguravanja prilagodbi na radnom mjestu kako bi se osobama s reumatskim bolestima omogućio nastavak rada na postojećem radnom mjestu te kako bi mogli uživati sve dobrobiti koje rad pruža čovjeku i njegovoj zajednici.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** reumatske bolesti, biološka terapija, profesionalna rehabilitacija

Professional Rehabilitation of People with Rheumatic Diseases

Matea Luburić and Nives Mrkonjić

University of Zagreb,
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences,
Educational Rehabilitation

CONTACT: nives.mrkonjic@gmail.com

Inflammatory rheumatic diseases are the leading reason for visiting doctors in developed countries. Rheumatic diseases occur very often in the working age, so they impose a heavy socio-economic burden for the individual and society in general. The most common inflammatory rheumatic disease is rheumatoid arthritis, which occurs in about 1–2% of the population, while spondyloarthropathies occur in about 7–14% of cases. Appropriate rehabilitation and patient treatment methods can restore his/her physical, psychological and social function. The society in Croatia needs to be more aware of this issue in order to create suitable conditions for the active inclusion of persons with disabilities in the labor market, as well as in all areas of social life. In reference to this paper and interview we have concluded that it is crucial to educate all counselors for persons with disabilities about the policy amendments regarding employment, pension insurance and social welfare, and to develop a system of additional education and a system for informing the public. One of the options for the treatment of rheumatic diseases is the use of biological medicines that reduce complications and the need for hospitalization and surgery. Also, they lead to the improvement of working and reproductive competences and to active living in the community, or to the remission of the disease. All these positive outcomes of treatments with biological therapy are also witnessed by the members of the „Remisija“ Association we interviewed. It is important to emphasize that achieving remission achieves a number of goals such as alleviating fatigue symptoms, mental disorders, preventing joint destruction, deformity and loss of function, and most importantly, improving the quality of life for patients. With this paper we want to emphasize that modern forms of treatment of rheumatic diseases, such as the use of biological medicines, will improve the already mentioned functions of patients, which will consequently reduce the national financial resources allocated for the needs of treatment. Likewise, by providing psychosocial support and securing workplace adjustments these individuals are enabled to continue working in their existing workplace and enjoy all the benefits that work provides to a person and his/her community.

▲ **KEYWORDS:** rheumatic diseases, biological therapy, professional rehabilitation

Fonološka svjesnost djece školskih obveznika

Marija Jozipović, Andrea Adašević, Matea Frkljić, Mateja Ilinović i Valentina Rosković

Sveučilište u Zagrebu,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Logopedija

KONTAKT: marija.jozipovic.1996@gmail.com

Socioekonomski status (SES) definiran je trenutnim financijskim primanjima obitelji, razinom obrazovanja roditelja, njihovim zanimanjem i statusom koji se veže uz pojedina zanimanja te uvjetima stanovanja. Fonološka svjesnost odnosi se na prepoznavanje, stvaranje i baratanje cjelinama manjim od riječi. Važnost je fonološke svjesnosti za usvajanje čitanja i pisanja neosporna što potkrepljuju najzastupljenije pretpostavke o fonološkom nedostatku kao uzroku disleksije. Dosadašnja istraživanja pokazuju da djeca koja dolaze iz obitelji višeg SES-a imaju bolje razvijene fonološke vještine te da djeca uključena u sustav predškolskog odgoja i obrazovanja (vrtić) pokazuju prednosti u jezičnim sposobnostima nad djecom koja pohađaju samo obavezni predškolski program (tzv. mala škola). Također, mnoga su se istraživanja bavila djelovanjem spola na djetetov jezično-govorni razvoj, uzevši u obzir spolne razlike u strukturi mozga te spolne razlike u komunikaciji roditelja s djetetom, ali su rezultati tih istraživanja neujednačeni. Cilj je ovog istraživanja bio ispitati fonološku svjesnost djece školskih obveznika polazeći od pretpostavke da će bolje rezultate postizati djeca koja su pohađala vrtić i djeca roditelja višeg socioekonomskog statusa te da će djevojčice u zadacima biti uspješnije od dječaka. Istraživanje je provedeno uz pomoć upitnika za roditelje te zadataka za ispitivanje fonološke svjesnosti koji su osmišljeni za potrebe ovog istraživanja. Prigodni uzorak ispitanika činilo je 61 dijete (28 ž i 33 M) pri upisu u četiri osnovne škole u Zagrebu. Statistička je obrada podataka napravljena u programu IBM SPSS Statistic. Rezultati su pokazali da djeca uključena u sustav predškolskog odgoja i obrazovanja postižu bolje rezultate na zadacima fonološke svjesnosti dok razlike s obzirom na SES i spol nisu pronađene. Međutim, s obzirom na mali uzorak i ograničenja studentskog rada, potreban je oprez u generalizaciji rezultata. Ipak, čini se kako je važno pružiti dodatnu obrazovnu potporu djeci koja u školski sustav ulaze samo iz obaveznog predškolskog programa.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** *fonološka svjesnost, socioekonomski status, predškolski odgoj i obrazovanje, spol*

Phonological Awareness of Children Enrolling in Primary School

Marija Jozipović, Andrea Adašević, Matea Frkljić, Mateja Ilinović and Valentina Rosković

University in Zagreb,
Faculty of Educational and Rehabilitation Sciences,
Speech Language Pathology

CONTACT: marija.jozipovic.1996@gmail.com

Socio-economic status (SES) is defined by factors such as: the parents' level of education, occupation, the current income and social status related to occupation and housing conditions. Phonological awareness is the ability to consciously think about a spoken word in terms of its basic phonological units (syllable, rhyme and phoneme). It is one of the most emphasised predictors of reading and writing. Previous studies have suggested that children from families with a higher socioeconomic status have better phonological skills than children from families with a lower socioeconomic status. Also, research has shown that children enrolled in preschool education (kindergarten) develop better language skills than children who only attend the compulsory preschool program. Moreover, many studies have addressed the impact of gender on a child's language and speech development, taking into account gender differences in brain structure and parent-child communication. However, the results of these studies are fairly ambiguous. The aim of this study was to examine the phonological awareness of children enrolling in primary school. It was hypothesised that children who attended kindergarten, children from families of higher socioeconomic status, and girls in general would achieve better results. The sample included 61 children (28 girls and 33 boys) enrolling in four primary schools in Zagreb. The research was conducted using a parents questionnaire and tasks for phonological awareness assessment, designed for the purposes of this research. Statistical data processing was done in the IBM SPSS Statistic program. The results showed that children in the preschool education system achieve better results in phonological awareness tasks than children from compulsory preschool programs. Differences in regard to SES and gender were not found. Given the small sample and the limitation of student work, caution is needed when generalizing the results. Nevertheless, additional educational support seems necessary for children who enter primary schools from the compulsory preschool program.

▲ **KEYWORDS:** *phonological awareness, socioeconomic status, preschool education, gender*

Poremećaji iz spektra autizma i prehrana

Dario Horki

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
Prehrambeno - tehnološki fakultet,
Prehrambena tehnologija

KONTAKT: dhorki@ptfos.hr

Autizam je neurorazvojni poremećaj sa simptomima koji se očituju već u fetalnom razdoblju života i koji su vidljivi tijekom cijeloga životnoga vijeka osobe. Poremećaje iz autističnog spektra (PAS) karakteriziraju narušene socijalne i komunikacijske sposobnosti kao i ograničeni, ponavljajući interesi i ponašanja. Epidemiološke studije pokazuju da učestalost PAS-a raste te da je ključna rana dijagnoza jer omogućuje brže poboljšanje kvalitete zdravlja osobe. Smatra se da genetski i okolišni čimbenici mogu imati utjecati na razvoj PAS-a. Najširi spektar teorija i hipoteza o nastanku PAS-a se očituje u vezi metaboličkih nepravilnosti, no isto tako veliku ulogu igraju i pojave alergija na hranu te promjene u crijevnoj mikroflori koje mogu biti povezane putevima sinergizma i antagonizma. Usprkos tome, točan izvor nastanka simptoma još uvijek nije jasan. Određeni simptomi koji se javljaju kod svih oblika PAS-a uključuju: gastrointestinalne poremećaje, uključujući povećanu propusnost crijevne stijenke, povećanje u količini vrsta klostridija te promjenu u razini aminokiselina koja se smatra posljedicom metaboličkih poremećaja, ali veliki broj stručnjaka smatra kako je razlog ograničena i slaba prehrana bjelančevinama. Najčešće alergije na hranu, koje dovode do gastrointestinalnih tegoba, su kod glutena, kazeina i laktoze te zbog toga osobe sa PAS-om koji su na restriktivnim dijetama imaju smanjenu koncentraciju prijeko potrebnih minerala koji prvenstveno dolaze iz palete mliječnih proizvoda, a isto tako i smanjene koncentracije određenih vitamina koji su također mogući uzrok ograničene prehrane. Takvi rezultati dovode do zaključka kako je suplementacija vitamina, minerala, aminokiselina i probiotika izrazito preporučljiva osobama s PAS-om, radi smanjenja simptoma. Također, do velikog značaja dolazi i funkcionalna hrana koja bi mogla biti alternativa suplementaciji u budućnosti. Unatoč velikom broju provedenih istraživanja, dostupni dokazi ne govore u prilog niti jednom konkretnom pristupu. Jedan od mogućih razloga je upravo kompleksnost i raznolikost simptoma koji se javljaju kod osoba s PAS-a.

▲ **KLJUČNE RIJEČI:** autizam, metabolički poremećaji, prehrana

Autism Spectrum Disorders and Nutrition

Dario Horki

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek,
Faculty of Food Technology,
Food Technology

CONTACT: dhorki@ptfos.hr

Autism is a neurodevelopmental disorder with symptoms that appear in the fetal period of life and are visible throughout the individual's life. Autism spectrum disorders (ASD) are characterized by impaired social interactions and communication, as well as limited, repetitive interests and behaviors. Epidemiological studies show that the incidence of ASD is increasing and that early diagnosis is crucial because it allows the person to improve the quality of health more quickly. It is thought that genetic and environmental factors may have contributed to the development of ASD. The widest range of theories and hypotheses about the origin of ASD is manifested in relation to metabolic abnormalities, but also a major role is played by the occurrence of food allergies and changes in the intestinal microflora, which can be linked by synergism and antagonism. Nevertheless, the exact source of the symptoms is still unclear. Certain symptoms that occur in all forms of ASD include gastrointestinal disorders, including increased permeability of the intestinal wall, an increase in the amount of clostridia, and a change in amino acid levels, which is thought to be caused by metabolic disorders but many experts believe that limited diet and poor protein nutrition are causes as well. The most common food allergies, which lead to gastrointestinal problems, are gluten, casein and lactose, therefore people with ASD who are on a restrictive diet have a reduced concentration of essential minerals that primarily come from the range of dairy products. They have reduced concentrations of some vitamins, which are also a possible cause of a restricted diet. Such results lead to the conclusion that supplementation of vitamins, minerals, amino acids, and probiotics is highly recommended for people with ASD, in order to reduce symptoms. Also, functional food is of great importance and could be an alternative to supplementation in the future. Despite the large number of studies conducted, the available evidence does not support any specific approach. One possible reason for the mentioned statement is precisely the complexity and variety of symptoms that occur in individuals with ASD.

▲ **KEYWORDS:** autism, metabolic disorders, nutrition

**POPIS
IZLAGAČA/
LIST OF
EXHIBITORS**

Plenarni izlagači

- 1. Bradarić-Jončić Sandra, prof.dr.sc., Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu** / full professor, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University in Zagreb
- 2. Car Željka, prof. dr. sc., Fakultet elektrotehnike i računarstva, Sveučilište u Zagrebu** / full professor, Faculty of Electrical Engineering and Computing, University in Zagreb,
- 3. Cuculić Helena, mag.art., Udruga Mindfulness Hrvatska, Zagreb** / mag.art., Association Mindfulness Croatia, Zagreb
- 4. Fridrih Renata, prof. defektolog-logoped, Društvo „Naša djeca“ Sisak** / prof. defectologist, speech language pathologist, Association „Naša djeca“ Sisak
- 5. Hnojčik Adrijana, mag. psych., Centar za socijalnu skrb, Bjelovar** / The Bjelovar Social Welfare Center – Family Center
- 6. Ivšac Pavliša Jasmina, izv. prof. dr. sc., Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu** / associate professor, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University in Zagreb
- 7. Lang Morović Maja, prof. rehabilitator, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb** / prof. rehabilitator, Croatian Institute for Public Health
- 8. Lenček Mirjana, prof.dr.sc., Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu** / full professor, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University in Zagreb
- 9. Matić Ana, dr. sc., Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu** / PhD, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University in Zagreb
- 10. Misir Romana, prof. defektolog-logoped, prof. defektolog-opći smjer, Centar za socijalnu skrb, Bjelovar** / prof.defectologist, speech language pathologist, The Bjelovar Social Welfare Center – Family Center
- 11. McMurtry David, dr., Udruga Mindfulness, Zagreb** / dr., Association Mindfulness Croatia, Zagreb
- 12. Novak Miranda, doc. dr. sc., Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu** / assistant professor, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University in Zagreb
- 13. Ratkajec Gašević Gabrijela, doc.dr.sc., Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu** / assistant professor, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University in Zagreb
- 14. Stančić Zrinjka, prof.dr.sc., Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu** / full professor, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University in Zagreb

Studenti

- 1. Bilić Ivana, 2. godina diplomskog studija edukacijske rehabilitacije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 2nd year of graduate study in Educational Rehabilitation, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 2. Danjek Paola, 1. godina doktorskog studija “Poremećaji jezika, govora i slušanja”, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 1st year of postgraduate study „Language, Speech and Hearing disorders“, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 3. Dilberović Mario, mag.logoped., Logopedski kabinet „Jezičak“ /** mag.logoped., private speech-language therapy practice “Jezičak”
- 4. Đenadija Karolina, 1. godina diplomskog studija edukacijske rehabilitacije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 1st year of graduate study in Educational Rehabilitation, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 5. Mihaela Đurenec, 2. godina diplomskog studija logopedije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 2nd year of graduate study in Speech Language Pathology, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 6. Galić Martina, 2. godina diplomskog studija logopedije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 2nd year of graduate study in Speech Language Pathology, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 7. Horki Dario, 3. godina prediplomskog studija prehrambene tehnologije, Prehrambeno - tehnološki fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku /** 3rd year of undergraduate study in Food Technology, Faculty of Food Technology, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
- 8. Jelovica Dorotea, 1. godina diplomskog studija edukacijske rehabilitacije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 1st year of graduate study in Educational Rehabilitation, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 9. Jozipović Marija, mag. logoped. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 10. Kasalo Valentina, 2. godina diplomskog studija logopedije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 2nd year of graduate study in Speech Language Pathology, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 11. Knežević Ana, 3. godina preddiplomskog studija edukacijske rehabilitacije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 3rd year of undergraduate study in Educational Rehabilitation, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 12. Luburić Matea, 2. godina diplomskog studija edukacijske rehabilitacije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu /** 2nd year of graduate study in Educational Rehabilitation, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb
- 13. Matijević Lota, Katedra za dentalnu medicinu, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo, Sveučilište Josipa Juraja Strossmayera Osijek /** Department of Dental Medicine, Faculty of Dental Medicine and Health, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Studenti

14. **Miličević Sara, 4. godina studija specijalne edukacije i rehabilitacije osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu / 4th year of study of Special Education and Rehabilitation for Mental Development Difficulties, Faculty of Special Education and Rehabilitation, University of Belgrade**
15. **Nekić Dunja, 2. godina diplomskog studija komunikologije, Hrvatsko katoličko sveučilište, Sveučilište u Zagrebu / 2nd year of graduate study in Communication Sciences, Catholic University of Croatia, Department for Communication Science**
16. **Pervan Marija, 2.godina diplomskog studija fizike, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Splitu / 2nd year graduate study in Physics, Faculty of Science, University of Split**
17. **Rako Matea, 1. godina diplomskog studija edukacijske rehabilitacije, Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, Sveučilište u Mostaru / 1st year of graduate study in Educational Rehabilitation, Faculty of Natural Sciences, Mathematics and Education, University of Mostar**
18. **Rastija Juraj, 1. godina diplomskog studija logopedije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu / 1st year of graduate study in Speech Language Pathology, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb**
19. **Soldo Andrea, 2. godina diplomskog studija edukacijske rehabilitacije, Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, Sveučilište u Mostaru / 2nd year of graduate study in Educational Rehabilitation, Faculty of Natural Sciences, Mathematics and Education, University of Mostar**
20. **Tepuš Paula, 1. godina diplomskog studija logopedije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu / 1st year of graduate study in Speech Language Pathology, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb**
21. **Trogrlić Ana, 2. godina diplomskog studija edukacijske rehabilitacije, Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, Sveučilište u Mostaru / 2nd year of graduate study in Educational Rehabilitation, Faculty of Natural Sciences, Mathematics and Education, University of Mostar**

ISBN 978-953-8321-04-7 (PDF)
Zagreb, 2021.

